Ἀριθ. 530 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 23 Φεβρουαρίου 1886

Ἡ κάτωθι δημοσιευομένη γεωγραφικὴ περιγραφὴ τῆς νήσου Ὕδρας ἀποτελεῖ μέρος γεωγραφικοῦ ἔργου, ὁσονούπω δημοσιευομένου, ὁλοκλήρου τοῦ *Νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας* κατ' ἐπαρχίας καὶ δήμους, συγγραφέντος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντ. Μηλιαράκη μετὰ ἐπιτόπιον ἔρευναν ἁπασῶν τῶν ἠπειρωτικῶν καὶ νησιωτικῶν χωρῶν τοῦ Νομοῦ. Ὁ γεωγραφικὸς δὲ πίναξ τῆς Ὕδρας, ὁ συνημμένος εἰς τὸ παρὸν φυλλάδιον, ἐλιθογραφήθη εἰδικῶς διὰ τὴν καταχώρισιν ταύτην, τὴν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ».

Σ. τ. Δ.

Η ΝΗΣΟΣ ΥΔΡΑ

Ἡ νῆσος Ὕδρα, ἣν κατέστησε περιφανῆ καὶ περιώνυμον ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ αἱ θυσίαι τῶν κατοίκων της κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, κεῖται ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ, πρὸς Μ καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς Ἑρμιονίδος, ὅπερ εἶνε καὶ τὸ ἀνατολικώτατον τῆς Πελοποννήσου ὅλης, σχηματιζομένου μεταξὺ ἐκείνης καὶ τούτου πορθμοῦ ἀναπεπταμένου πρὸς Α, πλάτους 6 μιλίων, *Στενοῦ τῆς Ὕδρας* καλουμένου.

Ἡ νῆσος ἔχει περίμετρον 30 περίπου μιλίων καὶ ἐμβαδὸν 55.8 τετραγ. χιλιομέτ. (550,000 στρεμ). Ἔχει δὲ σχῆμα μακρὸν μήκους 20 χιλιομέτρων, πλάτους δὲ ποικίλου καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, μέγιστον μὲν 5, ἐλάχιστον δὲ $1\frac{1}{2}$ χιλιομέτρου.

Ἡ νῆσος εἶνε ὀρεινὴ καὶ τραχεῖα, ἄνυδρος καὶ ἄδενδρος, ἔχει τὸ ἔδαφος πετρῶδες, ἀνώμαλον, διακεκομμένον ὑπὸ βαθυτάτων ῥευμάτων, καὶ διακεχωρισμένον εἰς λόφους καὶ βουνοὺς ἐπιτηδείους μόνον εἰς πτωχὴν βοσκὴν ζῴων, ἀποκρήμνους πολλαχοῦ, καὶ ἀποτόμους ἔχοντας τὰς κατωφερείας, καὶ μηδόλως καλλιεργησίμους.

Ὑψηλότατον ὄρος ἐν τῇ νήσῳ εἶνε τὸ *Ἔρε*, ἀλβανιστὶ σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος ἄνεμος, ὕψους 652 μέτρων, κείμενον μικρὸν πέραν τοῦ μέσου τῆς νήσου, καὶ μᾶλλον ἐγγὺς τοῦ μεσημβρινοδυτικοῦ αὐτῆς ἄκρου.

Ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους τούτου εἶνε ἡ κυριωτάτη σκοπιὰ τῆς νήσου· αὐτόθι ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἵστατο σκοπιωρὸς ὅπως ἐπιβλέπῃ καὶ ἀναγγέλλῃ τὴν ἔλευσιν τῶν ἐχθρικῶν ἢ καὶ τῶν φιλικῶν πλοίων· ὑπάρχουσι δ' ἔτι ἐπ' αὐτῆς ἐρείπια οἰκίσκου καὶ προμαχώνων. Ἐκ τῆς ὑψηλῆς ταύτης κορυφῆς, ἐξ ἧς ἀκούεται ὁ ἦχος τῶν ῥιπτομένων ἐν Πειραιεῖ τηλεβόλων (ἀπόστασις 40 μιλίων), ἐκτείνεται εὐρυτάτη μεγαλοπρεπὴς θέα ἐπί τε τῆς νήσου, ἧς κατοπτεύεται ἡ περὶς θάλασσα, πλὴν τοῦ ΒΑ τμήματος, καὶ ἐπὶ τῶν περὶ αὐτὴν νήσων καὶ ἠπειρωτικῶν ἐπαρχιῶν. Πρὸς Δ καθορῶνται τὰ ἀνατολικὰ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, διαγραφομένων ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος τῶν κορυφογραμμῶν τῶν ὀρέων τῆς Κυνουρίας καὶ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, μέχρι Μαλέας καὶ Κυθήρων, πρὸς Α εἰς τὰ πέρατα τοῦ ὁρίζοντος φαίνονται ὡς νέφη φαιὰ αἱ Κυκλάδες Μῆλος, Κίμωλος, Σίφνος, Κύθνος, Κέως καὶ αἱ ἐν τῷ μεταξὺ μικρότεραι ἐρημόνησοι, πρὸς Β δὲ καὶ πλησίον κατοπτεύονται αἱ Σπέτσαι, ὧν φαίνεται ἡ πόλις, ἡ Ἑρμιονὶς ὁλόκληρος, τὰ ὄρη τῶν Διδύμων, καὶ τῶν Ἀδέρων, καὶ ὄπισθεν τούτων ἡ προβάλλουσα ὑψηλὴ κορυφὴ τοῦ Ὀρθολιθίου τῆς Τροιζηνίας, ΒΒΑ δὲ τὰ ὄρη τῆς Ἀττικῆς, καὶ αὐτὴ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μέρος τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου.

Δευτερεύουσαι κορυφαὶ ὑψηλαὶ εἶνε τὸ *Ὀβόρι*, κείμενον ΑΑΒ τοῦ Ἔρε, καὶ τὸ *Ζάσταρο* πρὸς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς νήσου, ὄρος ἀπότομον, καθέτως πρὸς τὴν θάλασσαν κατερχόμενον, ἐξ οὗ μυθολογοῦσιν οἱ Ὑδραῖοι ὅτι κατεκρήμνιζόν ποτε τοὺς γέροντας εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ Ὕδρα στερεῖται πεδιάδων καὶ ἐκτενῶν ὁμαλῶν ἐδαφικῶν ἐκτάσεων καὶ καλλιεργησίμων. Καλλιεργοῦνται δ' ἐν αὐτῇ μόνον μικροὶ βουνοὶ γαιώδεις, οἷοι οἱ περὶ τὴν μονὴν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, ἐπίσης ἐπίπεδοι κατωφέρειαι παράλιοι πρὸς Μ ἐν θέσει *Κλιμάκι*, τὸ μικρὸν ὁροπέδιον τῆς *Ἐπισκοπῆς*, θέσεως μὴ ὁρατῆς ἀπὸ θαλάσσης, ἔνθα ναὸς Θεοτόκου (ἑορτάζει 23 Αὐγούστου) καὶ ἄλλοι ναΐσκοι καὶ ἐπαύλεις ἐξοχικαὶ Ὑδραίων καὶ φυτεῖαι δένδρων καρποφόρων, ἰδία συκῶν, ἀμυγδαλῶν καὶ ἐλαιῶν. Ἐνιαχοῦ ὑπάρχουσι καὶ πυκνοὶ πευκῶνες, ἐξ ὧν συλλέγεται ἱκανὴ ποσότης ῥητίνης. Κατὰ τὰς παραδόσεις δὲ τῶν κατοίκων ἡ νῆσος ἦτο πρότερον δασώδης ἐκ πευκῶν, ἀλλ' ἀπεγυμνώθη σὺν τῷ χρόνῳ ἐκ τῆς ξυλεύσεως καὶ τῶν πυρκαϊῶν. Οἱ Τοῦρκοι ὀνομάζουσι τὴν νῆσον *Τσάμλιζαν*, ὅ ἐστι πευκήεσσαν, ὄνομα δοθὲν αὐτῇ πιθανώτατα κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τῶν Τούρκων εἰς τὴν Μεσό-

γειον, ὅτε ἡ νῆσος πᾶσα ἐφαίνετο ἀπὸ θαλάσσης χλοερά.

Τὰ παράλια τῆς Ὕδρας εἶνε κατακερματισμένα εἰς ὁρμίσκους· κόλπους δ' ἔχουσιν οὐχὶ βαθεῖς μόνον τὰ μεσημβρινά. Ὁ λιμὴν τῆς νήσου, περὶ τὸν ὁποῖον εἶνε ἐκτισμένη καὶ ἡ ὁμώνυμος αὐτῇ πόλις, κεῖται ἐν μέσῳ τῆς βορείας παραλίας· εἶνε μικρὸς καὶ πρόσβορρος, διὸ καὶ προσβάλλεται σφόδρα ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων. Πρὸς Α τούτου κεῖται ἕτερος λιμὴν μεγαλείτερος, τὸ *Μανδράκι*, ὅπου ἐλλιμενίζονται τὰ μεγάλα πλοῖα, καὶ ὅπου ὑπάρχει καὶ τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς νήσου. Ὁ λιμὴν δ' οὗτος συνδέεται διὰ ξηρᾶς μετὰ τοῦ λιμένος τῆς πόλεως διὰ παραλίας ὁδοῦ, οὔσης καὶ τοῦ μόνου παραλίου περιπάτου τῶν πολιτῶν. Μετὰ τὸ Μανδράκι πρὸς Α ἕπεται ὁ ὅρμος *Λοῦμο Κριτάμι* (ποταμὸς κριτάμων), καὶ ἄλλοι ὁρμίσκοι ἀσήμαντοι μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ζούρβας.

Πρὸς Δ τοῦ λιμένος κεῖνται οἱ ὅρμοι *Παλαμηδᾶς*, μετὰ τοῦτον ὁ *Μῶλος*, εἶτα ὁ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* πρὸς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς νήσου. Πρὸς τὴν μεσημβρινὴν δὲ παραλίαν ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι ὁρμίσκοι, ὧν σημαντικώτερος ὁ κείμενος πρὸς Μ τοῦ δυτικοῦ ἀκρωτηρίου Μπίστι, διχαζόμενος εἰς δύο ὑπὸ γλώσσης ὀρεινῆς, ἧς πρόσκειται νησὶς *Τσίγκρι*. Ἐν τῇ μεσημβρινῇ δὲ ταύτῃ παραλίᾳ σχηματίζονται δύο κόλποι ἀνοικτοί, ὁ τῆς *Νησίτσας*, καὶ ὁ τῆς *Διμηνίζας*.

Ἡ Ὕδρα ὡς ἐκ τοῦ στενοῦ καὶ μακροῦ σχήματός της ἔχει δύο κύρια ἀκρωτήρια ἐν πρὸς τὸ ΑΑΒ τὴν *Ζούρβαν*, καὶ ἓν πρὸς τὸ ΔΔΜ τὸ *Μπίστι* (οὐρά.) Ἔχει δὲ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν ἑτέρας τρεῖς ἄκρας· περὶ τὸ μέσον, ὅπου καὶ τὸ πλατύτατον μέρος τῆς νήσου, τὴν ἄκραν *Ῥήγας*, ἢ ἀλβανιστί, ὡς προφέρουσιν οἱ ἐγχώριοι, *Χοὺτ-ρίγιζ*, ἥτις σχηματίζει τὸν κόλπον Διμηνίζα, πρὸς Δ τὴν ἄκραν *Καρόκι*, οὕτω κληθεῖσαν ἕνεκα μεγάλου τηλεβόλου αὐτόθι ὑπάρχοντος, τεθέντος δ' ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως πρὸς παρεμπόδισιν ἐνδεχομένης ἀποβάσεως τῶν ἐχθρῶν. Ἡ ἄκρα αὕτη σχηματίζει τὸν κόλπον τῆς *Νησίτσας*, οὕτω καλουμένης μικρᾶς χερσονησώδους νησίδος, συνεχομένης δι' ἀμμώδους ἰσθμοῦ πρὸς τὴν ξηράν. Πρὸς Α ταύτης κεῖται εἰς ἀπόστασιν ἀκριβῶς μιλίου μικρὰ ξηρόνησος. Μεταξὺ δὲ τῶν κόλπων τούτων πρὸς Μ καὶ τοῦ ἀντιθέτου πρὸς Β Παλαμηδᾶ κεῖται ἡ θέσις Ἐπισκοπή, μεταξὺ δὲ τῆς Νησίτσας καὶ τοῦ Ῥήγα ἡ θέσις Κλιμάκι. Τρίτη ἄκρα, ἡ μεσημβρινωτάτη τῆς νήσου, εἶνε ἡ *Γερακίρα*, ἀπέχουσα τοῦ Μπίστι 1 $^{2}/_{3}$ μιλίου.

Ἡ Ὕδρα ἔχει μίαν καὶ μόνην πόλιν ὁμώνυμον, ἐν ᾗ συγκεντροῦται ὅλος ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς, κειμένην ἐν μέσῳ τῆς βορείας παραλίας, ἐξ ἴσου ἀπέχουσαν τῶν ἄκρων τῆς νήσου Ζουρβᾶ καὶ Μπίστι. Αἱ ἀρχαιόταται δὲ οἰκήσεις τῆς Ὕδρας, ὅτε πιθανώτατα κατῳκεῖτο ὑπὸ ποιμένων, ἀπαντῶσιν ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ. Μετὰ τὴν μετάβασιν δὲ τῶν Ἀλβανῶν αὐτόθι ἐξελέχθησαν ὡς τόπος οἰκήσεως τὰ τὸν λιμένα περιβάλλοντα ὑψώματα, ὅπου ἐν διαστήματι τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων ἐκτίσθη πολύανδρος καὶ εὔανδρος πόλις διὰ τοῦ πλούτου, ὃν οἱ κάτοικοι ἀπεκόμισαν ἐκ τῆς ναυτιλίας, καὶ ηὔξησαν διὰ τῆς τιμίας καὶ ἠθικῆς διοικήσεως.

Ὡς ἔχει σήμερον ἡ πόλις τῆς Ὕδρας ἀδύνατον νὰ κατανοηθῇ πόθεν ἤρχισε κτιζομένη, ἀλλ' ἐκ τῶν γερόντων καὶ τῶν ὀνομασιῶν δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι αἱ πρῶται οἰκίαι ᾠκοδομήθησαν ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος λόφου τῆς *Κιάφας* (κορυφῆς). Τὸ ἀρχικὸν ἐπὶ τῆς Κιάφας κώμιον τῆς Ὕδρας ἔκειτο ἐντὸς δάσους πευκῶν, κατερχομένου μέχρι τῆς ἀκτῆς τοῦ λιμένος, ὅστις ἐν ἀρχῇ ἦτο μείζων, ἐκτεινόμενος μέχρι τῶν προπόδων τῶν περὶ αὐτὸν προβούνων, οὓς σήμερον καλύπτουσι πανταχοῦ οἰκίαι· μετέπειτα δέ, καθόσον ἐκόπτοντο τὰ δένδρα καὶ ἐπυρπολοῦντο, ὁ παρασυρόμενος ὑπὸ τῶν ῥευμάτων χοῦς ἐπλήρωσεν αὐτὸν καὶ ἐσχημάτισε περὶ τὸν μυχὸν ἐπίπεδον ἔκτασιν, ἐφ' ἧς ἐκτείνεται νῦν ἡ κάτω πόλις καὶ ἡ ἀγορά, καὶ ὅπου ὑπάρχει ἡ Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἧς ὁ ναὸς πρὸ τῆς κτίσεως περὶ αὐτὸν κελλίων ἔκειτο ἐπὶ βραχώδους νησιδίου, ἑνωθέντος σὺν τῷ χρόνῳ πρὸς τὴν ξηράν. Ἐνθυμοῦνται δ' ἔτι οἱ γέροντες ὅτι ἡ μεσημβρινοανατολικὴ ἀκτὴ τοῦ λιμένος ἔφθανε μέχρι τοῦ *Περιβολίου τοῦ Κόρσολα* ἢ Κοκκίνη, ἐνῷ σήμερον μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ μυχοῦ καλύπτεται ὁ μακρὸς ἐπίπεδος χῶρος ὑπὸ οἰκιῶν.

Ἡ πόλις ἤδη κεῖται τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν τῶν γύρω τοῦ λιμένος προβούνων, νεύουσα πρὸς βορρᾶν. Διαιρεῖται δὲ εἰς πολλὰς συνοικίας, ὀνομαζομένας κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὰς πόλεις ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν· οὐχ ἧττον ὑπάρχουσι γενικαὶ ὀνομασίαι, ἃς ἔδωσαν βεβαίως οἱ τὴν *Κιάφαν* πρῶτοι οἰκήσαντες. Οὕτω τὸ βορειανατολικὸν τμῆμα τῆς πόλεως, οὗτινος ὑπέρκειται ὑψηλὸς βουνὸς πρὸς Α καλεῖται ἀλβανιστὶ *Μπούα-ὲ* (χειμαδιό), μετὰ τοῦτο χωρῶν τις πρὸς τὰ μεσημβρινοδυτικὰ ὑψώματα συναντᾷ τὴν συνοικίαν *Καλὰ Πηγάδια*, ἔνθα ὑπάρχουσι δύο φρέατα λιθόκτιστα, ἀνορυχθέντα τῷ 1802. Χωρίζονται δὲ αἱ δύο συνοικίαι διὰ ῥευμάτων ἐκβαλλόντων εἰς τὸν λιμένα. Ἐντεῦθεν ἔρχεται ἡ Κιάφα, ἔχουσα πρὸς Α συνοικίαν *Γκοὺρ-ι-μάδι* (πέτραν μεγάλην). Ἐκ τῆς *Κιάφας* ἐκτείνεται ἀρίστη θέα σκηνογραφικὴ ἐπὶ τῆς πόλεως, καὶ τοῦ λιμένος, καὶ τοῦ Στενοῦ τῆς Ὕδρας. Ἐν τῇ

Κιάφᾳ αἱ οἰκίαι εἶνε συνεσφιγμέναι, πολλαχοῦ δὲ σώζονται ἔτι ὑπὲρ τὰς ὁδοὺς αἱ καμάραι, δι' ὧν ἐκαλύπτοντο αἱ ἀρχικαὶ ῥύμαι τοῦ κωμίου, κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σχεδίου τῶν χωρίων καὶ πολιχνῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, πρὸς ἄμυναν αὐτῶν κατὰ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν.

Ἀπέναντι τῆς Κιάφας ὑψοῦται δικόρυφος βουνὸς ὑψηλὸς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ὑπερκείμενος δυτικῶς τοῦ λιμένος, κεκαλυμμένος ἐξ οἰκιῶν, ἐν αἷς πλεῖσται μεγάλαι καὶ πολυώροφοι, ἀνήκουσαι εἰς τὰς πλουσίας ἱστορικὰς οἰκογενείας τῆς Ὕδρας, ἐνταῦθα κτισθεῖσαι, ἅτε θεωρουμένου τοῦ τμήματος τούτου μᾶλλον εὐαέρου καὶ ὑγιεινοῦ. Δυτικῶς δὲ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, αὐξήσαντος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου, ἕνεκα τῆς προσελεύσεως ξένων προσφύγων, ἐκτίσθη νέα συνοικία μεγάλη ἐπὶ ὁμαλωτέρου ἐδάφους, τὰ *Καμίνια*, διαιρουμένη εἰς Μικρὰ Καμίνια καὶ Μεγάλα, τῶν Μικρῶν κειμένων εἰς τὴν δυτικὴν κλιτὺν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, τῶν Μεγάλων δὲ εἰς τὴν ἀπέναντι, ἔνθα κεῖται καὶ μέγας κῆπος τοῦ Κουντουριώτου. Ἐν τοῖς Μικροῖς Καμινίοις ὑπάρχει ἐκκλησία *Παναγία Παπακούκιου* ὀνομαζομένη, ἣν ἰδίως τιμῶσιν οἱ σπογγαλιεῖς.

Ὡς ἐκ τοῦ ἐπικλινοῦς ἐδάφους, ἐφ' οὗ εἶνε ἐκτισμέναι αἱ οἰκίαι, ἡ πόλις ἔχει ὁδοὺς ἀνωφερεῖς, κλιμακωτάς, λιθοστρώτους, τὸ πλεῖστον λαβυρινθώδεις καὶ σκολιάς. Αἱ οἰκίαι ὑπέρκεινται ἀλλήλων ἀμφιθεατρικῶς, εἶνε δὲ κομψαί, καθάριοι, λευκαὶ ἅτε ἐπιχριόμεναι συνεχῶς δι' ἀσβέστου.

Ἡ ἀγορὰ τῆς πόλεως κεῖται περὶ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος, ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου χώρου. Αὐτόθι ἐκτείνεται πλατεῖα παραλία ὁδός, περὶ τὴν ὁποίαν κεῖνται τὰ κρεωπωλεῖα, παντοπωλεῖα, οἰνοπωλεῖα, αὐτόθι δὲ μόνον καφενεῖα καὶ οὐδαμοῦ ἀλλοῦ τῆς εὐρείας περιοχῆς τῆς πόλεως.

Ὁ λιμὴν τῆς πόλεως Ὕδρας εἶνε μικρᾶς χωρητικότητος· τὰ ἀτμόπλοια ἵστανται ἐκτός, ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ, παρὰ τὸ στόμιον παραλαμβάνοντα ἢ ἀποβιβάζοντα ἐπιβάτας. Ἑκατέρωθεν τοῦ στομίου κεῖνται δύο προμαχῶνες, κτισθέντες ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν κατεσκευάσθη παραλία ὑψηλὴ ὁδός, προεκτεινομένη μέχρι Μανδρακίου, πρὸς τὴν δυτικὴν δὲ ἀκτὴν ὑπάρχει κυματοθραύστης πρὸς προστασίαν τῶν πλοιαρίων. Ὁ μυχὸς τοῦ λιμένος στερεῖται προκυμαίας, διό, ὑπαρχούσης περὶ αὐτὸν τῆς ἀγορᾶς, τοῦ ναυπηγείου, καὶ ἐκβαλλόντων εἰς αὐτὸν πάντων τῶν ῥευμάτων τῆς πόλεως, ἧς παρασύρουσι τὰς ἀκαθαρσίας, τὸ μέρος τοῦτο εἶνε ἀκάθαρτον καὶ βορβορῶδες, σχετικῶς πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς ἄνω πόλεως.

Τὴν πόλιν, ἐκτισμένην ἐπὶ τεσσάρων προβούνων διαφόρου ὕψους, διατέμνουσι τρία ῥεύματα ἐκβάλλοντα εἰς τὸν λιμένα, ὧν ἕν, τὸ μέγιστον ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἔρε, προξενεῖ δὲ μεγίστας ζημίας εἰς τοὺς παροχθίους ἐν ὥρᾳ πολυομβρίας.

Ἡ πόλις ὑδρεύεται ἐκ δεξαμενῶν, ἃς ἔχει ἑκάστη οἰκία, καὶ ἐκ φρεατίων ὑδάτων· ὡς ἄριστον δὲ φρεάτιον ὕδωρ θεωρεῖται τὸ τῶν Καλῶν Πηγαδίων, ἔνθα τελεῖται καὶ ὁ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων ἁγιασμός.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει δημοσίων κτιρίων ἄξια λόγου καὶ μνείας εἶνε τὸ τῆς Μονῆς τῆς Κοιμήσεως παρὰ τὴν ἀγοράν, καὶ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν ἀρρένων πρότερον, ἤδη δὲ τῶν θηλέων, κτισθὲν τῷ 1836.

Πλατεῖαι ἐν τῇ πόλει δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐπίσης στερεῖται νεκροταφείου, ἐνταφιαζομένων τῶν νεκρῶν κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν, περὶ τὰς ἐκκλησίας· στερεῖται ἐπίσης καὶ ἀγαθοεργῶν ἱδρυμάτων. Ὡσαύτως πλὴν ἑνὸς ἀτμομύλου τοῦ ἀλεύρου, δὲν ὑπάρχει ἕτερον βιομηχανικὸν κατάστημα, ναυπηγοῦνται δὲ μόνον καὶ ἐνταῦθα μικρὰ πλοῖα, ὡς εἰς πάσας τὰς ναυτικὰς πόλεις.

Ἡ ἐν γένει ὄψις τῆς πόλεως Ὕδρας, εἴτε ἐκ θαλάσσης, εἴτε ἐκ τῆς Κιάφας, ἢ ἐξ ἄλλων ὑψωμάτων κατοπτευομένη, ἔχει τι τὸ σοβαρὸν καὶ ἐπιβλητικόν· ἀποτελεῖ ἰδιάζοντα τύπον πόλεως ἑλληνικῆς αὐτονόμου ἐπὶ 4 ἑκατονταετηρίδας, ἀφ' ἑαυτῆς ἀναπτυχθείσης ἄνευ ἀμέσου ἐπιτοπίου ἐπιδράσεως φραγκικῶν ἢ τουρκικῶν ἐθίμων καὶ ἀρχιτεκτονικῶν ῥυθμῶν. Ὁ θέλων νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ὕδραν ἢ τὴν γείτονα ταύτῃ Σπέτσας ἀνάγκη νὰ μελετήσῃ προηγουμένως τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἱστορίαν, τὴν ἐπὶ τουρκοκρατίας κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, τὸν βίον, τὰ ἔθιμα, τὰ φιλόθρησκα τῶν κατοίκων αἰσθήματα, τοὺς τοπικοὺς νόμους, ὅπως αἰσθανθῇ τὸ γόητρον ἐπὶ τῇ θέᾳ πόλεων, ἐν αἷς ἐγεννήθησαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες κατέπληξαν τὸν κόσμον διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτῶν καὶ τῆς ἐθελοθυσίας.

Προϊόντα ἡ νῆσος ἐλάχιστα παράγει· οὐδὲ δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ παραγωγὴ ὀλίγου σίτου καὶ κριθῆς μέχρι 2000 κοιλῶν, ἐλαίου 1000 ὀκ., ῥητίνης 4000 ὀκ. ἀμυγδάλων καὶ σύκων, καὶ τυροῦ μέχρι 1500 κανταρίων. Οἱ κάτοικοι ζῶσι κυρίως ἐκ τῆς ναυτιλίας, ταύτην ἔχοντες ἀποκλειστικὸν ἐπάγγελμα, ἥτις ἐπὶ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς κατέστησεν αὐτοὺς εὐπόρους. Ἤδη παρακμασάσης τῆς ἱστιοφόρου ναυτιλίας ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σπογγαλιείαν ἐξ ἧς εἰσάγονται κατ' ἔτος εἰς τὴν νῆσον περὶ τὸ 1,500,000 δραχμῶν. Ἔχουσι δὲ οἱ Ὑδραῖοι τὰ νῦν 656 πλοῖα ἀπὸ 1—60 τόννων, 18 δὲ πλοῖα μεγάλα ἄνω τῶν 60 τόννων, ἐγγεγραμμένα εἰς τὸν λιμένα αὐτῶν, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα 17 μεγάλα, ἐγγεγραμμένα εἰς ἄλλους λιμένας. Ἔχει ναύτας ἐν συνόλῳ 2347 ἐγγεγραμμένους εἰς τὰ

μητρῷα Ὕδρας, καὶ ἑτέρους 800 ἐγγεγραμμένοι εἰς τὰ τῆς Σύρου, καὶ ἄλλων παραλίων πόλεων.

Ἐκ τῶν 656 πλοίων πλεῖστα εἶνε σπογγαλιευτικὰ ἐκ 3—4 τόννων ἕκαστον. Ἡ παραγωγὴ δὲ τοῦ σπόγγου, ὃν ἐξάγουσιν ἐκ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς ἰδίως, ἀνῆλθε τὸ 1881 εἰς 50-60000 ὀκάδας, ἀλλ' ἔκτοτε ἐδιπλασιάσθη.

Ὁ δῆμος Ὕδρας εἶνε Α' τάξεως· συνέστη τῷ 1837. Ἔχει κατοίκους 7,342 καὶ δημότας 12, 819 (ἐθν. Νυδριώτης, Ὑδραῖος) πάντας Ἀλβανούς. Ἐκ τῶν 7.342 κατοίκων εἶνε ἄρρενες 3376 καὶ θήλεις 3966. Ἡ πόλις τῆς Ὕδρας ἔχει οἰκίας 2.700.

Ἡ Ὕδρα ἀποτελεῖ ἴδιον δῆμον, «Δῆμον Ὑδρας,» εἶνε δὲ καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας «Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας», καὶ ἕδρα τοῦ Ἐπισκόπου «Ὕδρας καὶ Σπετσῶν.» Ἐν τοῖς νόμοις τοῖς διοικητικοῖς εἶνε ἀναγεγραμμένη καὶ ὡς ἀποτελοῦσα ἰδίαν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ συνήθως ἑνοῦται μετὰ τῆς Τροιζηνίας εἰς μίαν ἐπαρχίαν. Ἐκλέγει δὲ ἡ νῆσος κατὰ τὰς κελεύσεις τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων τρεῖς βουλευτάς, ἡ δὲ λοιπὴ ἐπαρχία τῆς Τροιζηνίας δύο.

Τὸ κλίμα τῆς νήσου εἶνε ἐν γένει ὑγιεινόν. Εἰς παλαιοτέρους χρόνους ἐπεπόλαζεν ἐνδημικὴ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν Σπέτσαις, ἀσθένεια, καλουμένη ἐν Ὕδρᾳ μὲν *τσαράκι* ἤ, ὅπερ ταὐτό, ἀλβανιστὶ μάστρικ, ἐν Σπέτσαις δὲ *πόνος*, προσβάλλουσα ἰδίᾳ τὰ βρέφη, ἥτις τείνει διὰ τῆς διαίτης νὰ ἐξαλειφθῇ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν νήσων.

Ἡ Ὕδρα ἔχει πολλὰς Μονάς, ὧν μίαν διατηρουμένην τὴν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ. Κυριωτέρα Μονή, διαλελυμένη σήμερον οὖσα, ἤτο ἡ τῆς Κοιμήσεως, μᾶλλον γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μονὴ Ὕδρας*, κειμένη ἐν τῇ κάτω πόλει παρὰ τὸν λιμένα, ἧς βλέπει ὁ καταπλέων ἀμέσως τὰ ὑψηλὰ κωδωνοστάσια καὶ τοὺς μεγάλους κώδωνας. Ἡ Μονὴ αὕτη κατέστη διάσημος ἐν τῷ ἀγῶνι, διότι ἐν αὐτῇ συνήρχοντο τὰ συμβούλια τῶν προκρίτων, καὶ ἐξεδίδετο πᾶσα ἀπόφασις περὶ τῶν ναυτικῶν ἐκστρατειῶν. Ἡ ἐκκλησία τῆς Μονῆς ταύτης θεωρεῖται ἀρχαιοτάτη καὶ ὡς ἡ πρώτη κτισθεῖσα τῷ 1641, πολλάκις δὲ κατόπιν ἀνακαινισθεῖσα. Ἐν ταύτῃ ἀνάκεινται πλεῖστα ἀναθήματα, ἐν οἷς καὶ πολυέλαιος ἐπηργυρωμένος, ἀνήκων εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κεραμεικοῦ τῶν Παρισίων, ἀγορασθεὶς ὑπὸ πλοιάρχου Ὑδραίου καὶ ἀφιερωθεὶς εἰς τὸν ναόν. Περὶ τὸν ναὸν κεῖνται κελλία εἰς δύο ὀρόφους. Σήμερον ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι τὰ δημοτικὰ καταστήματα τῆς νήσου, τὰ γραφεῖα τῆς ἀστυνομίας, καὶ ξενών.

Ἡ μονὴ αὕτη κέκτηται μέγα εἰσόδημα ἐξ οἰκιῶν ἀνηκουσῶν εἰς αὐτήν, καὶ ἐξ ἐλαιῶνος μεγάλου, ὃν ἔχει ἐπὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Ἑρμιονίδος, ὅπου καὶ Μετόχιον αὐτῆς.

Διατηρουμένη Μονὴ εἶνε ἡ τοῦ *Προφήτου Ἠλιοῦ*, κειμένη ἐπὶ κορυφῆς ὑψηλῆς προβούνου τοῦ Ἔρε, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἀπέχει $^1/_4$ ὥρας. Ἡ Μονὴ εἶνε λίαν εὐπρεπὴς καὶ καθαρά. Ἔχει πληθὺν κελλίων γύρωθεν, δεξαμενὰς εὐρείας, ναὸν βυζαντιακὸν κομψὸν ἀνακαινισθέντα τῷ 1815, καὶ θέαν περικαλλῆ καὶ εὐφρόσυνον πρός τε τὴν πόλιν τῆς Ὕδρας, τὸν Σαρωνικὸν καὶ Ἀργολικὸν κόλπον, καὶ τὸ Μυρτῷον πέλαγος καὶ τὴν ἀπέναντι Ἑρμιονίδα. Ἀπέχει τῆς πόλεως μίαν ὥραν. Ἔχει βιβλιοθήκην· εὑρίσκει δέ τις ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀνάπαυσιν πρὸς πολυήμερον διαμονήν.

Ἔξω τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς ὑπάρχει ναὸς τοῦ νεομάρτυρος Κωνσταντίνου, ὃν τιμῶσιν ἰδιαζόντως οἱ Ὑδραῖοι, ἀνεγερθεὶς τῷ 1864, δαπάνῃ Μακαρίας Μοναχῆς Δημᾶ Σαρκόση. Κάτω τῆς Μονῆς ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν τοῦ βουνοῦ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ ὑπάρχει Μονὴ καλογραιῶν, ἢ μᾶλλον ἡσυχαστήριον τῆς Ἁγίας Εὐπραξίας, καλουμένη τοῦ *Δοκοῦ*, ἅτε ἀνήκουσα εἰς τὴν ὁμώνυμον ὑδραϊκὴν οἰκογένειαν· ὑπάρχει δ' ἔτι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς πόλεως εἰς Μονὴν Προφήτου Ἠλιοῦ μετόχιον τῆς Μονῆς, ἐπίσης ἡσυχαστήριον καλογραιῶν. Τοιαῦται δὲ Μοναὶ διαλελυμέναι γυναικεῖαι τὰ νῦν ἡσυχαστήρια εἶνε τοῦ Παλαμηδᾶ, τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου ἢ Ζούρβας, Ἁγίου Νικολάου καὶ Ἁγίας Τριάδος.

Φάρος. Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ζουρβᾶς ἠγέρθη τῷ 1883 (ἔναρξις φωτισμοῦ 15 Ἰουνίου) φάρος, ἔχων φῶς λευκὸν μετ' ἀναλαμπῶν, εἰς ὕψος 36 μέτρ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὁρατὸν ἐν αἰθρίᾳ νυκτὶ εἰς ἀπόστασιν 17 μιλίων. Ἀσθενὲς φῶς φαίνεται ἀπὸ 1' λεπτ. 30'', παρακολουθούμενον ὑπὸ τελείας ἐκλείψεως εἰς 10'' $^1/_2$, ζωηρὰ λάμψις 9'' καὶ πάλιν τελεία ἔκλειψις 10'' $^1/_2$ δευτ. λεπτῶν. Ἡ τοῦ φωτισμοῦ συσκευὴ διοπτρική.

Ὁ πύργος, ἐφ' οὗ ὁ φάρος, κεῖται εἰς ὕψος 10μ. 90 ὑπὲρ τὸ ἔδαφος· εἶνε δὲ τετράγωνος, εἰς 85 μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τοῦ ἀκρωτηρίου. Ἡ γεωγραφικὴ αὐτοῦ θέσις

Πλάτος 37⁰, 21', 47'' Β
Μῆκος 23⁰, 35'. 4''. Α } Γρενουΐνσιου.

Περὶ τὴν Ὕδραν, κυρίως δὲ πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν ἄκρον αὐτῆς, πρόκειται πολλαὶ νησίδες διαφόρου μεγέθους, ἔρημοι πᾶσαι, ἀλλ' ἀνήκουσαι εἰς τὸν δῆμον Ὕδρας. Ἡ μεγαλειτέρα τούτων εἶνε ὁ *Δοκός*, ἡ ἀρχαία Ἀπεροπία, κειμένη μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Μπίστι τῆς Ὕδρας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Μουζακίου (Βουπόρθμου) τῆς

Ἑρμιονίδος, κλείουσα οὕτω τὸ μεσημβρινοδυτικὸν στόμιον τοῦ Στενοῦ τῆς Ὕδρας, ἀναπεπταμένου ὄντος πρὸς Α. Ὁ Δοκὸς ἔχει περίμετρον 11 $^1/_2$ μιλίων καὶ ἐμβαδὸν 12.5 τετραγ. χιλιομ. (12,000 στρεμ). Πρὸς Β ἔχει ἀνοικτὸν μέγαν λιμένα ἀσφαλῆ περιφερείας 2 μιλίων, καὶ μήκους 1 μιλίου, εἰς ὃν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐναυλόχουν τὰ μεγάλα πλοῖα τῶν Ὑδραίων. Εἶνε δὲ ὁ Δοκὸς νῆσος ὀρεινοτάτη καὶ δύσβατος, τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς ἄκρου ὑψουμένου εἰς 334 μέτρα, ἔχει ἀπόκρημνα γύρωθεν παράλια καὶ θάλασσαν βαθυτάτην παρ' αὐτὰς τὰς ἀκτάς· εἶνε ἀκατοίκητος, ἐπιτηδεία εἰς βοσκὴν ποιμνίων, καλλιεργεῖται δ' ἐν αὐτῇ καὶ μικρὸν τεμάχιον πρὸς Α τοῦ λιμένος, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ἐλαιών, καὶ ἐρείπια ἐνετικοῦ φρουρίου, καλουμένου *Καστέλλι*, μεταβαίνουσι δ' αὐτόσε ἐξ Ὕδρας γεωργοί. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχει καὶ ἄφθονον κυνήγιον περδίκων.

Αἱ λοιπαὶ νησίδες εἶνε τὰ *Τρίκερι* (Τρίκραινα) μεταξὺ Σπετσῶν καὶ Ὕδρας, ὧν νέμονται καὶ οἱ Σπετσιῶται καὶ οἱ Ὑδραῖοι, στέλλοντες εἰς αὐτὰ ζῶα· πρὸς Α τούτων *Δράπερι*, *Στρογγυλό*, *Πλατειά*, τρεῖς νησίδες πλησίον ἀλλήλων κείμεναι. Πρὸς τὸ ΒΒΑ τούτων *Καρτέλι* καὶ πρὸς τὸ ΑΑΒ *Δισάκι* καὶ *Μπίθ-πριέριζα* ἀλβανιστὶ καλούμενον. Παρὰ τὸ Δισάκι ἡ *Βέντζα* (κέδρος), καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ ἀκρωτ. Μπίστι ὁ *Ἀλέξανδρος*, νησὶς περιφερείας 1 $^1/_2$ μιλίου καὶ ΒΒΑ τούτου τὸ *Τσίγκρι*. Πρὸς Β τοῦ ἀκρωτ. Μπίστι ἡ μικρὰ νησὶς *Ποντηκονῆσι* καὶ παρὰ ταύτην ἡ μεγαλητέρα *Πέτασι*, περιφερείας 2 μιλίων. Τὸ Πέτασι ἀπέχει τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Ὕδρας $^1/_6$ τοῦ μιλίου (309 περίπου μέτρα), ἀλλὰ τὸ βάθος τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ πορθμοῦ εἶνε μέγα, διῆκον μέχρις 16—22 ὀργυιῶν. Μεταξὺ Πετασίου καὶ τοῦ λιμένος Ὕδρας πρόκεινται αἱ ξηρονησίδες *Γιαλιά*, *Ἐρημονῆσι* καὶ *Κιβωτός* ἀπέναντι καὶ αἱ τρεῖς τοῦ λιμένος Μώλου, εἶτα ὁ *Παλαμηδᾶς*, ὁ *Βλυχὸς* καὶ τὸ *Καμίνι* ἀπέναντι τῶν ὁμωνύμων ὁρμίσκων τῆς Ὕδρας. Πρὸς Μ δὲ τῆς Ὕδρας καὶ δὴ τοῦ ὄρους Ἔρε, εἰς ἀπόστασιν 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρ. Κανόνι κεῖται ἐρημόνησος ὁ *Σταυρός*, πρὸς Μ τῆς ὁποίας εἰς ἀπόστασιν $^2/_3$ τοῦ μιλίου ὑπάρχει ὕφαλος, *ἡ Ξέρα τοῦ Σταυροῦ*. Ὕφαλοι δὲ ὑπάρχουσι καὶ μεταξὺ τῶν νησίδων Στρογγυλῆς καὶ Καρτελίου, δύο τὸν ἀριθμόν, καὶ μία πρὸς Β τοῦ Καρτελίου εἰς ἀπόστασιν 309 μέτρων.

Εἰς τὴν Ὕδραν ὑπάγεται καὶ νησὶς πόρρω ἀπέχουσα ταύτης, ἡ *Βέλβινα*, καλουμένη νῦν *Ἅγιος Γεώργιος*, καὶ κατὰ τὴν συνήθη ὀνομασίαν, ἐκ τῶν ἐνετικῶν χρόνων ἀπομείνασαν Σὰν Τζώρζης. Ἡ Βέλβινα εἶνε νησὶς πελαγία, ἀπέχουσα τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ὕδρας Ζούρβας 18 μίλια, καὶ τοῦ Σουνίου 11. Ἔχει περίπου 6 μιλίων περίμετρον καὶ ἐμβαδὸν 6.8 τετραγ. χιλιομ. Εἶνε ὀρεινή, ἡ ὑψηλοτέρα ταύτης κορυφὴ διήκει μέχρι 360 μέτρων. Ἡ νῆσος αὕτη ἄνυδρος οὖσα, καλλιεργεῖται ἐν σμικρῷ ὑπό τινων γεωργῶν Ὑδραίων, κτῆμα οὖσα ὁλόκληρος τῆς οἰκογενείας Πατέρου ἐξ Ὕδρας. Οἱ ὀλίγοι ἐν αὐτῇ γεωργοὶ ὑδρεύονται ἐκ φρέατος. Εἶνε ἀλίμενος, ἔχει δὲ πετρώδεις ἀκτὰς γύρωθεν καὶ ἀποτόμους.

Ἀρχαία Γεωγραφία. Πλὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχαίου τῆς Ὕδρας, καλουμένης Ὑδρέας παρὰ Παυσανίᾳ (2. 34. 9), Ὑδρέης ἰωνικῶς καὶ Ὑδρείας (Ἡρόδ. 3, 59. Στέφ. ὁ Βυζάντ. 50.19 καὶ 53. 17), τοῦ ἐθνικοῦ Ὑδρεάτης, οὐδὲν ἕτερον γινώσκομεν περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς νήσου. Ἴχνη παναρχαίων οἰκήσεων εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ, κυρίως τάφοι, ἀγγεῖα καὶ ἀρχαῖα νομίσματα ἐν τῇ θέσει *Χώριζα*, κειμένη πρὸς Μ τῆς συνοικίας τῶν Καμινίων, καὶ μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ λιμένος Βλυχοῦ. Ἐπίσης εὑρίσκονται ἀρχαιότητες καὶ ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ.

Τὸ ὄνομα τὸ σημερινὸν τῆς νήσου Ὕδρας, κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐπροφέρετο Νύδρα, καὶ τὸ ἐθνικὸν Νυδριώτης. Οἱ Ἐνετοὶ ναυτικοὶ ἐκάλουν τὴν νῆσον Sidra καὶ Yder. Περὶ τῆς νήσου Δοκοῦ πλὴν τοῦ ὀνόματος Ἀπεροπία, ὅπερ διέσωσε Παυσανίας (2. 34, 9,) οὐδὲν ἕτερον γνωστόν.

Τὸ ὄνομα τῆς νήσου Δοκοῦ παρηλλαγμένον εἰς Ducho ἀπαντᾷ εἰς ἔγγραφα ἐνετικὰ τοῦ ἔτους 1479. (Μνημεῖα Ἑλληνικῆς ἱστορίας Κ., Σάθα, Τόμ. 6, σελ. 169. 32.)

Ἐκ τοῦ Boschini (L' arcipelago, σελ. 100) μανθάνομεν ὅτι τῷ 1658 ἡ Ὕδρα εἶχε κατοικίας τινάς.

Περὶ τῆς Βελβίνης δὲ νήσου ὁ Στράβων (375, καὶ 398) γράφει ὅτι ἦτο ἱκανῶς κριθοφόρος, ὁ Σκύλαξ (51) ὅτι εἶχε καὶ πόλιν. Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον τὸ ἐθνικὸν Βελβινήτης, καθ' Ἡρόδοτον δὲ (8,125) Βελβινίτης.

Εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τοῦ μέσου αἰῶνος καὶ παρὰ τοῖς ναυτικοῖς τῆς Δύσεως ἡ Βέλβινα ἦτο καὶ εἶνε γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα San Zorzi d Arbora· ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν ἐλέγετο Cardinaels hoet, ὅπερ παρέλαβον καὶ οἱ Ἰταλοὶ καὶ Ἄγγλοι Cappello di Cardinale, ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος αὐτῆς μακρόθεν πρὸς πῖλον Καρδιναλίου (Piacenza l' Egeo redivivo σελ. 563. Dapper Description des isles de l' Archipel, σελ. 271).

Περὶ τῶν Τρικέρων γνωστὸν μόνον ὅτι ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων *Τρίκραινα* (Παυσαν. 2, 34. 8).

Ἀν. Μηλιαρακης

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπέρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

ΙΔ'

Ἡ Σαβερία ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ· ὁ Ὄρσος ἠδυνάτει νὰ καταστείλῃ τὴν ἀνυπομονησίαν του, ὅτε μετὰ πολλὴν ὥραν ἦλθε τέλος αὕτη φέρουσα τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὴν μικρὰν Χιλίνα, ἡ ὁποία ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμούς, διότι τὴν ἐξύπνησαν ὅτε εὑρίσκετο εἰς τὸν πρῶτον ὕπνον.

«Τί θέλεις ἐδῶ αὐτὴν τὴν ὥραν, μικρά; ἠρώτησεν ὁ Ὄρσος.

—Ἡ κυρὰ μ' ἐφώναξεν, ἀπεκρίθη τὸ κοράσιον.

— Τί διάβολον νὰ τὴν θέλῃ; » διενοήθη ὁ Ὄρσος· ἀλλ' ἔσπευσε νὰ ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν τῆς μὶς Λυδίας καὶ ἐν ᾧ ἀνεγίνωσκε ταύτην ἡ Χιλίνα ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἀδελφῆς του.

«Ὁ πατήρ μου ἦτο ἐπί τινα καιρὸν ἀσθενής, κύριε, ἔγραφεν ἡ μὶς Νέβιλ, ἄλλως δὲ ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ γράφειν ὀκνηρίας του, εἶμαι ἠναγκασμένη νὰ ἀναπληρώσω αὐτόν. Πρό τινων ἡμερῶν, ὡς εἰξεύρετε, ἐβράχη τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰγιαλόν, ἀντὶ νὰ θαυμάσῃ μεθ' ἡμῶν τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως, καὶ αὐτὸ μόνον ἔφθανεν εἰς τὴν ἀξιόλογον νῆσόν σας διὰ νὰ τὸν καταρρίψῃ εἰς τὴν κλίνην πυρέσσοντα. Φαντάζομαι ἀπὸ ἐδῶ τί μορφασμοὺς θὰ κάμετε ἀκούοντες κατηγορίας τῆς πατρίδος σας· θὰ ζητῆτε βεβαίως τὸ ἐγχειρίδιόν σας, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι δὲν ἔχετε πλέον ἐγχειρίδιον. Ὁ πατήρ μου λοιπὸν ὑπέφερεν ὀλίγον ἐκ πυρετοῦ, ἐγὼ δὲ ὑπέφερα ἐκ μεγάλου φόβου· ὁ νομάρχης, ὃν ἐπιμένω θεωροῦσα ἐρασμιώτατον, μᾶς ἐπρομήθευσεν ἰατρόν, ἐρασμιώτατον ἐπίσης, ὅστις ἐντὸς δύο ἡμερῶν μᾶς ἀπήλλαξε τοῦ κακοῦ· ὁ πυρετὸς δὲν ἐπανῆλθεν, ὁ δὲ πατήρ μου θέλει νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ κυνήγιά του, ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸν ἀφίνω ἀκόμη. — Πῶς εὕρετε τὸ ὀρεινὸν μέγαρόν σας; ὁ βόρειος πύργος σας εἶναι ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν του; Ἐπιφαίνονται εἰς αὐτὸν ἀκόμη φαντάσματα; Σᾶς κάμνω ὅλας αὐτὰς τὰς ἐρωτήσεις, διότι ὁ πατήρ μου ἐνθυμεῖται, ὅτι τοῦ ὑπεσχέθητε δορκάδας, ἀγριοχοίρους καὶ μούσμονας... ἢ δὲν τὰ λέγουν μούσμονας τὰ παράξενα ἐκεῖνα ζῷα; Μέλλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς Βαστίαν, ὅπως ἐκεῖθεν ἀπέλθωμεν τῆς Κορσικῆς, σκοπεύομεν νὰ ζητήσωμεν ὅπως μᾶς φιλοξενήσητε, ἐλπίζω δὲ ὅτι τὸ μέγαρον τῶν Δέλλα Ῥέββια, τὸ ὁποῖον μᾶς παρεστήσατε ὡς σαθρὸν καὶ πεπαλαιωμένον, δὲν θὰ κρημνισθῇ διὰ νὰ μᾶς θάψῃ ὑπὸ τὰ ἐρείπιά του, ὅταν θὰ καταλύσωμεν ἐν αὐτῷ. Ἂν καὶ ὁ νομάρχης εἶναι τόσον φιλόφρων, ὥστε μετ' αὐτοῦ συνομιλῶν τις ἔχει ἀνεξάντλητον ὕλην ὁμιλίας—ἀλήθεια, κολακεύομαι ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι τὸν ἐπρέλλανα—ὅμως συνωμιλήσαμεν καὶ περὶ τῆς εὐγενείας σας. Αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ τῆς Βαστίας τῷ ἔστειλαν μερικὰς ὁμολογίας ἑνὸς φαυλοβίου, τὸν ὁποῖον κρατοῦν εἰς τὰς φυλακάς, καὶ αἱ ὁμολογίαι αὐταὶ ἀναιροῦσι καθ' ὁλοκληρίαν ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς ὑποψίας σας· ὥστε δὲν ἔχει πλέον λόγον ὑπάρξεως ἡ ἔχθρα σας, ἡ ὁποία ἐνίοτε μὲ ἀνησύχει. Δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε πόσον τοῦτο μὲ εὐχαρίστησεν. Ὅτε ἀνεχωρήσατε μετὰ τῆς ὡραίας μοιρολογιστρίας, ἔνοπλος, μὲ σκυθρωπὸν τὸ βλέμμα, μοὶ ἐφάνητε πλειότερον τοῦ συνήθους Κορσικανός. . . ὑπὲρ τὸ δέον μάλιστα Κορσικανός. Basta! Σᾶς γράφω τόσον πολλά, διότι μὲ ἔχει καταλάβῃ πλῆξις. Ὁ νομάρχης θὰ ἀναχωρήσῃ, φεῦ! ἐντὸς ὀλίγου. Ὅταν θὰ κινήσωμεν διὰ τὰ βουνά σας θὰ σᾶς τὸ ἀναγγείλωμεν, καὶ θὰ λάβω τὸ θάρρος νὰ γράψω πρὸς τὴν δεσποσύνην Κολόμβαν καὶ νὰ τὴν ζητήσω ἀνθότυρον, ma solenne. [1]) Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ, προσφέρατε εἰς αὐτὴν τοὺς ἐγκαρδίους ἀσπασμούς μου. Κάμνω μεγάλην χρῆσιν τοῦ ἐγχειριδίου της, διότι κόπτω δι' αὐτοῦ τὰ φύλλα ἑνὸς μυθιστορήματος, τὸ ὁποῖον ἔφερα ἐκ Γαλλίας· ἀλλ' ὁ φοβερὸς σίδηρός του ἀγανακτεῖ διὰ τὸ ταπεινωτικὸν τοῦ ἔργου καὶ μοῦ σχίζει οἰκτρῶς τὸ βιβλίον. Χαίρετε, κύριε· ὁ πατήρ μου σᾶς στέλλει his best love. [2]) Πείσθητε εἰς τοὺς λόγους τοῦ νομάρχου· εἶναι ἀνὴρ συνετός, καὶ παρεκκλίνει τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, νομίζω, πρὸς χάριν ὑμῶν· μεταβαίνει ὅπως θέσῃ τὸν θεμέλιον λίθον κτιρίου τινὸς ἐν Κόρτε. Φαντάζομαι πόσον μεγαλοπρεπὴς θὰ ἦναι ἡ τελετὴ αὕτη καὶ σφόδρα λυποῦμαι, διότι ἀδυνατῶ νὰ παραστῶ καὶ ἐγὼ μάρτυς αὐτῆς. Ἀνώτερος ὑπάλληλος, φορῶν κεντητὴν στολήν, μεταξίνας περικνημῖδας, λευκὴν ζώνην, καὶ κρατῶν μυστρίον!... καὶ ἔπειτα λόγος· καὶ ἡ τελετὴ θὰ ἐπισφραγισθῇ ὑπὸ ζητωκραυγῶν ἐπανειλημμένων ὅλου ἐκείνου τοῦ πλήθους ὑπὲρ τοῦ βασιλέως!—Θὰ κολακευθῇ ἴσως ἡ φιλαυτία σας, ὅταν ἴδητε ὅτι πρὸς χάριν ὑμῶν ἐγέμισα καὶ τὰς τέσσαρας σελίδας· ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται, κύριε, σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἐκ τῆς πλήξεως ἡ ὁποία μὲ κατέλαβε, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπιτρέπω καὶ εἰς ὑμᾶς νὰ μοὶ γράψητε ἐν ἐκτάσει. Ἀλήθεια, παράδοξον μοὶ φαίνεται, ὅτι δὲν μοὶ ἀνηγγείλατε ἀκόμη τὴν αἰσίαν ἄφιξίν σας εἰς τὸ ἐν Πετρανέρᾳ μέγαρον.

ΛΥΔΙΑ.

«Υ. Γ. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσητε τὸν νομάρχην καὶ νὰ κάμητε ὅ τι σᾶς εἴπῃ. Συνεφωνήσαμεν ἀπὸ κοινοῦ, ὅτι οὕτω ὀφείλετε νὰ πράξητε, καὶ θὰ εὐχαριστηθῶ πολύ.»

Ὁ Ὄρσος ἀνέγνω τρὶς ἢ τετράκις τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ποικιλοτρόπως σχολιάζων αὐτὴν ἐν ἑκάστῃ ἀναγνώσει· ἔπειτα ἔγραψε μακρὰν ἀπόκρισιν, ἣν παρήγγειλεν εἰς τὴν Σαβερίαν νὰ δώσῃ εἰς χωρικόν τινα, μέλλοντα νὰ ἀναχωρήσῃ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς Αἰάκειον. Μετὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ἐσκέπτετο πλέον νὰ συζητήσῃ μετὰ τῆς ἀδελφῆς του περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἢ ψευδοῦς τῶν κατὰ τῶν Βαρρικίνη κατηγοριῶν, διότι ἕνεκα τῆς ἐπιστολῆς τῆς μὶς Λυδίας ἔβλεπε τὰ πάντα ῥόδινα, καὶ οὔτε ὑπονοίας εἶχεν, οὔτε μῖσος ἠσθάνετο πλέον. Ἀναμείνας ἐπὶ πολλὴν ὥραν νὰ καταβῇ ἡ ἀδελφή του, ἀφ' οὗ αὕτη δὲν ἤρχετο, ὑπῆγε νὰ κοιμηθῇ, αἰσθανόμενος ἀνακούφισιν ἀπὸ τοῦ βάρους ὅπερ μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου ἐπίεζε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἡ Χιλίνα ἀνεχώρησε, μυστικὰς λαβοῦσα ὁδηγίας, ἡ δὲ Κολόμβα διήνυσε τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς ἀναγινώσκουσα παλαιὰ ἔγγραφα. Κατὰ τὴν χαραυγὴν ἤκουσε ῥιπτόμενα εἰς τὰ παράθυρά της μικρὰ χαλίκια· ἐννοήσασα τὸ σημεῖον κατέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ ἀνοίξασα κρυφίαν τινὰ θύραν εἰσήγαγεν εἰς τὴν οἰκίαν δύο ἄνδρας, ἀγρίους τὴν ὄψιν· ἐφρόντισε δ' εὐθὺς νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ νὰ τοῖς δώσῃ νὰ φάγωσιν. Τίνες δ' ἦσαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι θὰ μάθωμεν μετ' ὀλίγον.

ΙΕ'

Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς πρωΐας εἰς θεράπων τοῦ νομάρχου ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ Ὄρσο. Εἶπε δ' οὗτος εἰς τὴν Κολόμβαν, ἥτις τὸν ὑπεδέχθη, ὅτι ὁ νομάρχης ἔμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ ἀνέμενε τὸν ἀδελφόν της. Ἡ Κολόμβα ἄνευ δισταγμοῦ ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ ἀδελφός της πεσὼν ἐκ τῆς κλίμακος ἐξήρθρωσε τὸν πόδα του· καὶ ἐπειδὴ ἠδυνάτει νὰ περιπατήσῃ παρεκάλει θερμῶς τὸν κύριον νομάρχην νὰ τὸν συγχωρήσῃ, μεγίστην δὲ θὰ ἠσθάνετο πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην, ἂν εὑρεστεῖτο νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ ἔλθῃ αὐτὸς εἰς τὴν οἰκίαν των. Μετ' ὀλίγον κατελθὼν ὁ Ὄρσος ἠρώτησε τὴν ἀδελφήν του, ἂν ὁ νομάρχης ἔστειλε νὰ τὸν ζητήσῃ. «Σᾶς παρακαλεῖ νὰ τὸν περιμείνετε ἐδῶ,» ἀπεκρίθη ἐκείνη μετὰ πολλῆς ἀταραξίας. Παρῆλθεν ἡμίσεια ὥρα, χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ κίνησίς τις πρὸς τὸ μέρος τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη· ἐν τούτοις ὁ Ὄρσος ἠρώτησε τὴν Κολόμβαν, ἂν ἀνεκάλυψε τίποτε, ἐκείνη δ' ἀπεκρίθη, ὅτι θὰ ἐξηγηθῇ ἐνώπιον τοῦ νομάρχου. Προσεποιεῖτο πολλὴν ἀπάθειαν, ἀλλ' ἡ ὄψις καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτο σφόδρα τεταραγμένη.

Τέλος εἶδον ἀνοιγομένην τὴν θύραν τῆς οἰκίας τῶν Βαρρικίνη· πρῶτος δ' ἐξῆλθεν ὁ νομάρχης, φορῶν ὁδοιπορικὴν ἐνδυμασίαν, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ δήμαρχος καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοί του. Ἀπερίγραπτος δ' ἦτο ἡ ἔκπληξις τῶν κατοίκων τῆς Πετρανέρας, οἵτινες ἀπὸ πρωΐας παρεφύλαττον νὰ ἴδωσι τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς νήσου, ὅτε εἶδον αὐτὸν διερχόμενον μετὰ τῶν τριῶν Βαρρικίνη τὴν πλατεῖαν καὶ εἰσερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Δέλλα Ῥέββια, «Φιλιώνονται! ἀνεφώνησαν οἱ καινολόγοι τοῦ χωρίου.

— Καλὰ σᾶς τὸ ἔλεγα ἐγώ, εἶπε γέρων τις· ὁ Ὄρσ' Ἀντώνης ἔζησε παραπολὺν καιρὸν εἰς τὴν ξενιτειάν, καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φερθῇ παλληκαρίσια.

—Ὅμως, ἀπεκρίθη εἷς ῥεββιανικός, παρατηρήσατε πῶς οἱ Βαρρικίνη ἠπηγαίνουν εἰς αὐτόν. Ζητοῦν ψυχικόν.

— Ὅλα αὐτὰ τὰ κατάφερεν ὁ νομάρχης, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ γέρων. Δὲν ἔχουν τὴν σήμερον καρδιὰ οἱ νέοι, καὶ ἓν λεπτὸν δὲν δίνουν διὰ τὸ αἷμα τοῦ πατέρα των, ὡς νὰ ἦσαν νόθοι.»

Οὐ σμικρὸν ἐξεπλάγη ὁ νομάρχης ἰδὼν τὸν Ὄρσον ὄρθιον καὶ ἐλευθέρως περιπατοῦντα. Ἡ Κολόμβα ὡμολόγησε διὰ βραχέων τὸ πταῖσμά της καὶ ἐζήτησε συγγνώμην. «Ἂν ἐμένατε εἰς ἄλλην οἰκίαν, κύριε νομάρχα, εἶπεν, ὁ ἀδελφός μου θὰ ἤρχετο ἀπὸ χθὲς νὰ σᾶς προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του.»

Ὁ Ὄρσο ἐντραπεὶς ἐζήτει ἐπανειλημμένως συγγνώμην, βεβαιῶν ὅτι οὐδαμῶς εἶχε γνῶσιν τοῦ γελοίου ἐκείνου δόλου, δι' ὃν ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐλυπεῖτο. Ὁ νομάρχης καὶ ὁ γέρων Βαρρικίνη ἔδειξαν, ὅτι πιστεύουσιν εἰλικρινεῖς τοὺς λόγους του βεβαιουμένους ἄλλως καὶ ἐκ τῆς ταραχῆς καὶ ἐκ τῶν μομφῶν αὐτοῦ κατὰ τῆς ἀδελφῆς του· ἀλλ' οἱ υἱοί του δημάρχου δὲν ἀπεκρύψαν τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν. «Μᾶς ἐμπαίζουσιν, εἶπεν ὁ Ὀρλανδούτσιο, ὑψώσας τὴν φωνήν, ὥστε νὰ ἀκουσθῇ.

— Ἂν μοῦ εὔθειανεν τέτοιαις ἱστορίαις ἡ ἀδελφή μου, εἶπεν ὁ Βιντσετέλλο, θὰ τῆς ἔκοβα γρήγορα τὴν ὄρεξιν νὰ τὰς ἐπαναλάβῃ. »

Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ὁ τόνος τῆς ἀπαγγελίας αὐτῶν δυσηρέστησαν τὸν Ὄρσο, καὶ ἐψύχραναν οὐκ ὀλίγον τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ διαθέσεις· ἀντήλλαξε δὲ πρὸς τοὺς νέους Βαρρικίνη βλέμματα ἥκιστα προσηνῆ.

Ἐν τούτοις πάντες ἐκάθησαν, πλὴν τῆς Κολόμβας, ἡ ὁποία ἵστατο ὀρθία πλησίον τῆς θύρας τοῦ μαγειρείου· πρῶτος δὲ λαβὼν τὸν λόγον ὁ νομάρχης, μετὰ κοινάς τινας φράσεις περὶ τῶν ἐγχωρίων προλήψεων, παρετήρησεν ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ αὐταὶ αἱ τὰ μάλιστα ἀδιάλλακτοι ἔχθραι προήρχοντο ἐκ παρανοήσεων. Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν δήμαρχον, εἶπεν αὐτῷ ὅτι οὐδέποτε ὁ κύριος Δέλλα Ῥέββια ὑπέθεσε τὴν οἰκογένειαν Βαρρικίνη ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἐνεχομένην εἰς τὴν στυγερὰν πρᾶξιν, τὴν στερήσασαν αὐτὸν τοῦ πατρός του· ὅτι ἀληθῶς εἶχε πρό τινος μερικὰς ἀμφιβολίας ὡς πρὸς ἓν ἐπεισόδιον τῆς δίκης τῶν δύο οἰκογενειῶν· ὅτι τὰς ἀμφιβολίας ἐκείνας ἐδι-

[1]) Ἀλλ' ἐκλεκτόν.

[2]) Τὴν ἄκραν ἀγάπην του.

καιολόγουν ἡ μακρὰ ἀπουσία τοῦ κυρίου Ὄρσο καὶ τὸ εἶδος τῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας εἶχε λάβῃ· ἀλλ' ὅτι διαφωτισθεὶς ἐσχάτως ἐκ προσφάτων ἀποκαλύψεων, οὐδεμίαν εἶχε πλέον ἀφορμὴν παραπόνου, καὶ ἐπεθύμει τοῦ λοιποῦ νὰ διάγῃ ὡς φίλος καὶ ἀγαθὸς γείτων μετὰ τοῦ κ. Βαρρικίνη καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

Ὁ Ὄρσο προσέκλινε, προδήλως δυσανασχετῶν· ὁ κ. Βαρρικίνη ἐψέλλισε λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἤκουσεν, οἱ δὲ υἱοί του ἐκύτταξαν τὰς δοκοὺς τῆς στέγης. Ὁ νομάρχης, ἐξακολουθῶν τὴν ὁμιλίαν του, ἔμελλε νὰ εἴπῃ καὶ πρὸς τὸν Ὄρσο τὰ ἀνάλογα τῶν ὅσων εἶπε πρὸς τὸν Βαρρικίνη, ὅτε ἡ Κολόμβα, ἐξαγαγοῦσα τῆς ποδιᾶς της ἔγγραφά τινα, προεχώρησε σοβαρῶς ἀναμέσον τῶν συμβαλλομένων.

«Τὰ μέγιστα θὰ χαρῶ, εἶπεν, ἂν παύσῃ ἡ ἔχθρα των οἰκογενειῶν μας· ἀλλὰ διὰ νὰ γείνῃ εἰλικρινὴς ἡ συμφιλίωσις πρέπει νὰ ἐξηγηθῶμεν σαφῶς, ὥστε νὰ ἐξαλειφθῇ πᾶν ἴχνος ἀμφιβολίας...— Κύριε νομάρχα, εὐλόγως ὑπώπτευον τὴν ὁμολογίαν τοῦ Θωμᾶ Βιάγκη, γνωρίζουσα ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο φαῦλος.— Εἶπον ὅτι πιθανῶς οἱ υἱοί σας εἶχον ἐνταμώσῃ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Βαστίας...

— Εἶναι ψεῦμα, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ὀρλανδούτσιο, ἐγὼ δὲν τὸν ἐντάμωσα.»

Ἡ Κολόμβα ἐκύτταξεν αὐτὸν περιφρονητικῶς καὶ ἐξηκολούθησε μετ' ἀπαθείας κατὰ τὸ φαινόμενον.

«Μᾶς ἐξηγήσατε τί συμφέρον ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ἔχῃ ὁ Θωμᾶς διὰ νὰ ἀπειλήσῃ τὸν κ. Βαρρικίνη ἐξ ὀνόματος διαβοήτου ληστοῦ, εἰπόντες ὅτι ἤθελε διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐνοικίασιν ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του Θεόδωρον τοῦ μύλου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ πατήρ μου ἐλάμβανεν ἐλάχιστον ἐνοίκιον....

— Τὸ πρᾶγμα εἶναι πρόδηλον, εἶπε ὁ νομάρχης.

— Ἀφ' οὗ ὁ Βιάγκη ἦτο, ὡς φαίνεται, φαῦλος, τὰ πάντα ἐξηγοῦνται, εἶπε καὶ ὁ Ὄρσο, πλανηθεὶς ἐκ τῆς κατ' ἐπίφασιν ἀπαθείας τῆς ἀδελφῆς του.

— Ἡ πλαστὴ ἐπιστολή, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ Κολόμβα, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἤρχισαν νὰ προσλαμβάνωσι ζωηροτέραν λάμψιν, φέρει χρονολογίαν 11 Ἰουλίου. Ὁ Θωμᾶς εὑρίσκετο τότε πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐν τῷ μύλῳ.

— Βέβαια, εἶπεν ὁ δήμαρχος τεταραγμένος κἄπως.

— Τί συμφέρον λοιπὸν εἶχεν ὁ Θωμᾶς Βιάγκη; ἀνεφώνησεν ἡ Κολόμβα θριαμβικῶς. Ὁ χρόνος τῆς μισθώσεως τοῦ ἀδελφοῦ του εἶχε λήξῃ, ἐπειδὴ ὁ πατήρ μου τῷ εἶχε δηλώσῃ ὅτι ἐθεώρει λελυμένην τὴν μίσθωσιν τὴν 1 Ἰουλίου. Ἐδῶ εἶναι τὸ κατάστιχον τοῦ πατρός μου, τὸ σχέδιον τῆς δηλώσεως, ἡ ἐπιστολὴ ἑνὸς μεσίτου ἐν Αἰακείῳ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπρότεινεν ἄλλον μυλωνᾶν.»

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἔδωκεν εἰς τὸν νομάρχην τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἐκράτει εἰς χεῖρας.

Πάντες τότε ἐξεπλάγησαν· ὁ δήμαρχος ὠχρίασε προφανῶς, ὁ δὲ Ὄρσο σκυθρωπάσας προεχώρησεν ἵνα ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἀνεγίνωσκεν ὁ νομάρχης μετὰ πολλῆς προσοχῆς.

«Μᾶς ἐμπαίζουσιν! ἀνεφώνησε καὶ αὖθις ὁ Ὀρλανδούτσιο ἐγερθεὶς ὀργίλος. Ἠηγαίνωμεν, πατέρα, δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ ἔλθωμεν ἐδῶ!»

Μία στιγμὴ ἤρκεσεν ὅπως ἀναλάβῃ ὁ κ. Βαρρικίνη τὴν συνήθη ἀταραξίαν του. Ἐζήτησε νὰ παρατηρήσῃ τὰ ἔγγραφα, καὶ ὁ νομάρχης σιωπῶν τῷ ἔδωκεν αὐτά. Τότε δὲ ἀνυψώσας εἰς τὸ μέτωπον τὰ πράσινα δίοπτρα τὰ ἀνέγνωσεν ἐπιτροχάδην μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας, ἐν ᾧ ἡ Κολόμβα τὸν ἐκύτταζεν ὡς τίγρις βλέπουσα δορκάδα πλησιάζουσαν εἰς τὸν φωλεόν, ὅπου εὑρίσκονται τὰ σκυμνία αὐτῆς.

«Ἀλλὰ εἶπεν ὁ κ. Βαρρικίνη, καταβιβάζων τὰ δίοπτρα καὶ ἀποδίδων τὰ ἔγγραφα τῷ νομάρχῃ,—γνωρίζων τὴν ἀγαθότητα τοῦ μακαρίτου συνταγματάρχου...ὁ Θωμᾶς θὰ ὑπέθεσεν... ἦτο εὔλογον νὰ ὑποθέσῃ... ὅτι ὁ μακαρίτης συνταγματάρχης θὰ μετέβαλλε γνώμην καὶ δὲν θὰ ἔλυε τὴν μίσθωσιν...Καὶ πραγματικῶς ἡ μίσθωσις δὲν ἐλύθη, ἄρα...

— Τὴν μίσθωσιν ἀνενέωσα ἐγώ, εἶπεν ἡ Κολόμβα περιφρονητικῶς. Ἀποθανόντος τοῦ πατρός μου ἔπρεπεν ἕνεκα τῆς θέσεώς μου νὰ μὴ δυσαρεστῶ τοὺς πελάτας τῆς οἰκογενείας μου.

— Ὅμως, εἶπεν ὁ νομάρχης, αὐτὸς ὁ Θωμᾶς ὁμολογεῖ ὅτι ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν... εἶναι φανερόν.

— Φανερὸν εἰς ἐμὲ εἶναι, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ὄρσο, ὅτι μεγάλαι ἀτιμίαι ὑποκρύπτονται εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

— Ἔχω καὶ μίαν ἄλλην βεβαίωσιν τῶν κυρίων αὐτῶν νὰ ἀναιρέσω,» εἶπεν ἡ Κολόμβα. Ἤνοιξε δὲ τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου, καὶ πάραυτα εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ Βρανδολάτσο, ὁ προλύτης τῆς θεολογίας καὶ ὁ κύων Μπροῦσκος. Ἀμφότεροι οἱ φυγόδικοι ἦσαν ἄοπλοι, τοὐλάχιστον τὰ ὅπλα των δὲν ἐφαίνοντο· ἐφόρουν σελάχιον περὶ τὴν ὀσφύν, ἀλλ' ἔλειπε τὸ πιστόλιον, τὸ ἀπαραίτητον τοῦ σελαχίου συμπλήρωμα. Εἰσελθόντες εἰς τὴν αἴθουσαν ἀπεκάλυψαν μετὰ σεβασμοῦ τὴν κεφαλήν.

Εὐνόητος εἶναι ἡ ταραχή, ἡ καταλαβοῦσα τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας ἐμφανίσεως τῶν φυγοδίκων. Ὁ δήμαρχος ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ ὕπτιος· οἱ υἱοί του παρετάχθησαν θαραλέως ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τὴν χεῖρα ἔχοντες εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ φορέματός των, ὅπου ἐζήτουν τὰ ἐγχειρίδια αὐτῶν. Ὁ νομάρχης ἐκινήθη πρὸς

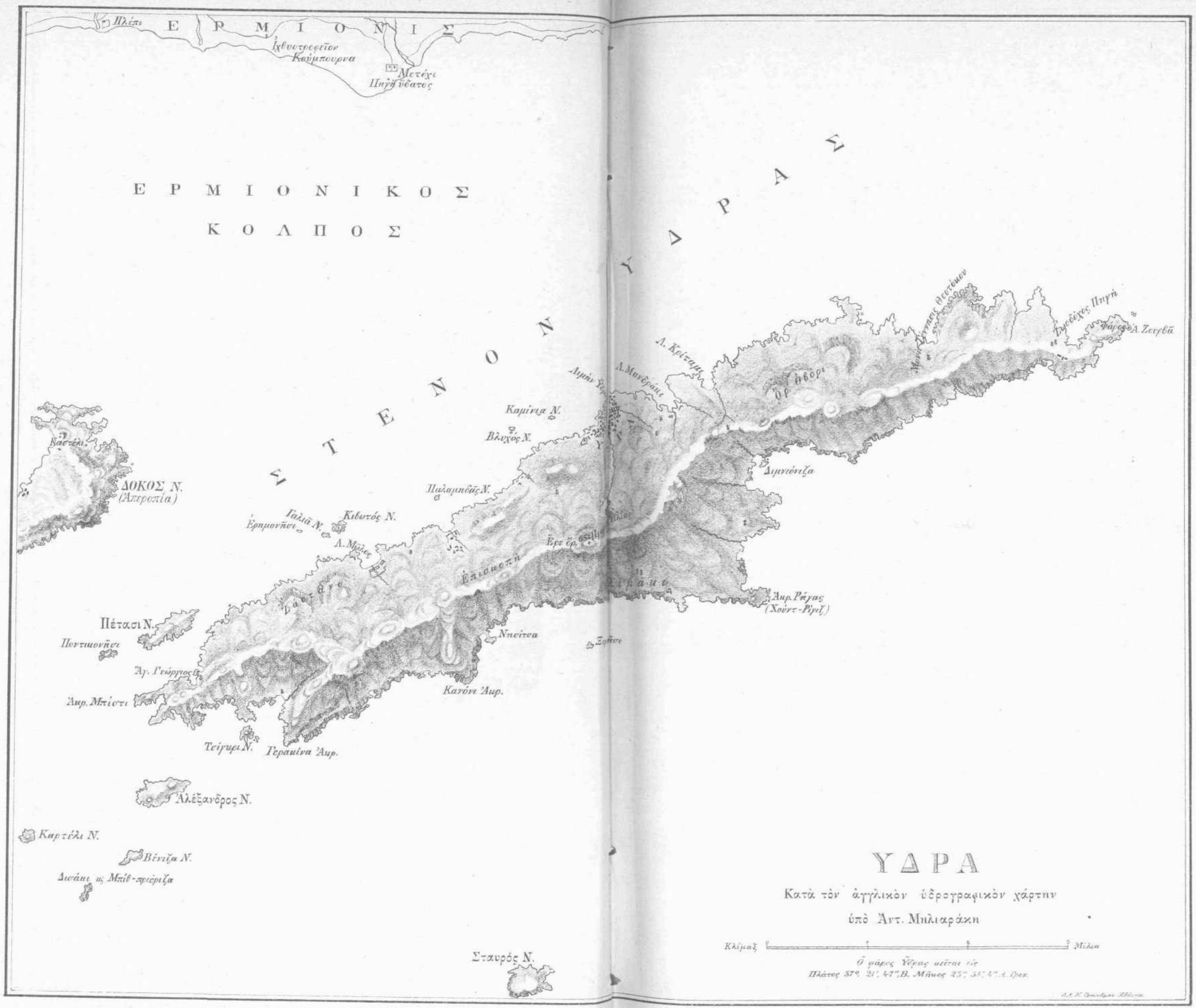
Πλάτι
Ε Ρ Μ Ι Ο Ν Ι Σ
Ιχθυοτροφεῖον
Καϊμπουρνα
Μετόχι
Πηγή ὑδατος
Ε Ρ Μ Ι Ο Ν Ι Κ Ο Σ
Κ Ο Λ Π Ο Σ
Υ Δ Ρ Α Σ
Λ. Κρίτσαμη
Λ. Μανδράκι
Λιμὴν Κ.
Καμίνια Ν.
Βλιχός Ν.
Κάστελ.
ΔΟΚΟΣ Ν.
(Ἀπεροπία)
Παλαμηδᾶς Ν.
Γαλιᾶ Ν.
Κιβωτός Ν.
Ἑρμονῆσι
Λ. Μῶλος
Ἐπίσκοπη
Ἔρε ὄρ.
Δημωνίτζα
Ὄρ. Ἀθόρι
Δρακόλιχος Πηγή
Φάρος
Ἀ. Ζουρβᾶ
Ἀμπ. Ῥάγας
(Χούντ-Ρίγιζ)
Πέτασι Ν.
Πορτιωνῆσι
Ἅγ. Γεώργιος
Ἀμπ. Μπίστι
Νηείτια
Ζωῆνι
Κατόνι Ἀμπ.
Τείγρι Ν.
Γεραυίνα Ἀμπ.
Ἀλέξανδρος Ν.
Καρτέλι Ν.
Βένιζα Ν.
Δισάμι ἢ Μπίθ-πριέριζα
Σταυρός Ν.
ΥΔΡΑ
Κατὰ τὸν ἀγγλικὸν ὑδρογραφικὸν χάρτην
ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη
Κλίμαξ
Μίλια
Ὁ φάρος Ὕδρας κεῖται εἰς
Πλάτος 37°, 21', 47", Β. Μῆκος 23°, 38', 47", Α. Green.

τὴν θύραν, ἐν ᾧ ὁ Ὄρσο ἁρπάσας ἐκ τοῦ περιλαιμίου τὸν Βρανδολάτσο ἐκραύγασεν.

« Ἄθλιε! Τί θέλεις ἐδῶ;

— Προδοσία!» ἀνεφώνησεν ὁ δήμαρχος, προσπαθῶν νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν· ἀλλ' ἡ Σαβερία εἶχε κλείσῃ αὐτὴν ἔξωθεν διὰ διπλῆς στροφῆς, κατὰ διαταγὴν τῶν φυγοδίκων, ὡς ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα.

« Καλοί μου ἄνθρωποι, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο, μὴ ἔχετε κἀνένα φόβον. Μὴ νομίσετε πῶς εἶμαι κακὸς διάβολος ἐπειδὴ φαίνομαι ἄγριος. Δὲν ἔχομεν κἀνένα κακὸν σκοπόν. Κύριε νομάρχα, σᾶς προσκυνῶ — Κύριε ὑπολοχαγέ, ἥσυχα... θὰ μὲ πνίξετε. — Ἤλθομεν ἐδῶ, ὡς μάρτυρες. Ἐμπρός, λέγε σύ, παπᾶ, ποῦ ἔχεις ἀκονισμένην τὴν γλῶσσάν σου.

— Κύριε νομάρχα, εἶπεν ὁ θεολόγος, δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἶμαι γνωστός. Ὀνομάζομαι Γιοκάντος Καστρικώνη, γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα παπᾶς... Ἀ! μ' ἐνθυμεῖσθε τώρα! Ἡ δεσποσύνη, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχω ἐπίσης τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωρίζω, ἔστειλε καὶ μὲ παρακάλεσε νὰ τῆς δώσω πληροφορίας περὶ ἑνὸς κἄποιου Θωμᾶ Βιάγκη, μὲ τὸν ὁποῖον εἴμεθα εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Βαστίας, πρὸ τριῶν ἑβδομάδων. Ἔρχομαι λοιπὸν νὰ σᾶς εἴπω...

— Μὴ λαμβάνετε αὐτὸν τὸν κόπον, εἶπεν ὁ νομάρχης· δὲν θέλω νὰ ἀκούσω τίποτε ἀπὸ ἄνθρωπον ὁποῖος εἶσθε σεῖς... Κύριε Δέλλα Ῥέββια, ἐλπίζω τοὐλάχιστον, ὅτι κατ' οὐδὲν ἐνέχεσθε σεῖς εἰς τὴν μυσαρὰν αὐτὴν σκευωρίαν. Ἀλλ' ἂν σεῖς ὁρίζετε ἐδῶ, εἰπέτε νὰ ἀνοίξωσι τὴν θύραν. Ἡ ἀδελφή σας θὰ δώσῃ πιθανῶς λόγον διὰ τὰς παραδόξους συνεννοήσεις, ὅπου ἔχει πρὸς τοὺς λῃστάς.

— Κύριε νομάρχα, εἶπεν ἡ Κολόμβα, λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἀκούσετε τί θὰ εἴπῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἤλθετε ἐδῶ διὰ νὰ ἀποδώσητε δικαιοσύνην εἰς ὅλους καὶ καθῆκον ἔχετε νὰ ἐξιχνιάσητε τὴν ἀλήθειαν. Ὁμιλήσατε, Γιοκάντο Καστρικώνη...

— Μὴ τὸν ἀκούσετε! ἀνεφώνησαν ἐν ταὐτῷ καὶ οἱ τρεῖς Βαρρικίνη.

— Ἂν ὅλοι λαλῆτε διὰ μιᾶς, εἶπε μειδιῶν ὁ φυγόδικος, δὲν θὰ ὑπάρχῃ τρόπος νὰ συνεννοηθῶμεν. Εἰς τὴν φυλακὴν λοιπὸν εἶχον σύντροφον, ὄχι φίλον, αὐτὸν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Θωμᾶν. Σύχνότατα ἐπεσκέπτετο αὐτὸν ὁ κύριος Ὀρλανδούτσιο...

— Ψεῦμα! ἀνεφώνησαν ἐνταὐτῷ ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοί.

— Δύο ἀρνήσεις ἀποτελοῦσι κατάφασιν, εἶπεν ἀταράχως ὁ Καστρικώνη. Ὁ Θωμᾶς εἶχε χρήματα· ἔτρωγε καὶ ἔπινε τὰ καλλίτερα φαγητὰ καὶ ποτά. Εἰς ἐμὲ ἀρέσκει πάντοτε ἡ καλοπέρασις (εἶναι αὐτὸ τὸ ἐλάχιστον τῶν ἐλαττωμάτων μου), καὶ διὰ τοῦτο ἂν καὶ ἀηδίαζα νὰ συναναστρέφωμαι μὲ αὐτὸν τὸν ἄχρεῖον, ὅμως πολλάκις ἐδέχθην νὰ φάγωμεν μαζί. Ἐξ εὐγνωμοσύνης, τοῦ ἐπρότεινα νὰ δραπετεύσωμεν ὁμοῦ... Μία κοπέλλα... εἰς τὴν ὁποίαν εἶχα συμπάθειαν, μοῦ ἠκόλουνε τὴν δραπέτευσιν... δὲν θέλω νὰ ἐνοχοποιήσω κἀνένα. Ὁ Θωμᾶς δὲν ἐδέχθη, μοῦ εἶπεν ὅτι ἦτο ξέννοιαστος, ἐπειδὴ ὁ δικηγόρος Βαρρικίνη τὸν εἶχε συστήσῃ εἰς ὅλους τοὺς δικαστάς, καὶ ὅτι θὰ ἔβγαινεν ἀθῷος ὡσεὶ περιστερά, καὶ μὲ χρήματα μάλιστα εἰς τὴν τσέπην. Ἐγὼ ὅμως ἐπροτίμησα νὰ πάρω ὀλίγον ἀέρα ἔξω. Εἶπα καὶ ἐλάλησα.

— Ὅσα εἶπεν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὅλα ψεύδη ἀναιδέστατα, εἶπεν ἐντόνως ὁ Ὀρλανδούτσιο. Ἂν εἴμεθα ἔξω εἰς τὰ ἀνοικτά, ὁ καθεὶς μὲ τὸ τουφέκι του, δὲν θὰ ὡμίλει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

— Αὐταῖς εἶναι κουταμάραις! ἀνεφώνησεν ὁ Βρανδολάτσο. Μὴν τὰ βάνῃς μὲ τὸν παπᾶ, Ὀρλανδούτσιο.

— Θὰ μὲ ἀφήσητε ἐπὶ τέλους νὰ ἐξέλθω, κύριε Δέλλα Ῥέββια; εἶπεν ὁ νομάρχης κτυπῶν τὸν πόδα ἐξ ἀνυπομονησίας.

— Σαβερία! Σαβερία! ἐκραύγασεν ὁ Ὄρσο, ἄνοιξε τὴν θύραν, νὰ σὲ 'πάρῃ ὁ διάβολος!

— Μίαν στιγμήν, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο. Εἶναι χρεία νὰ 'πᾶμε πρῶτα ἡμεῖς 'ς τὴν δουλειά μας. Κύριε νομάρχα, εἶναι συνήθεια, ὅσοι ἀνταμώνονται εἰς τὸ σπίτι κοινοῦ φίλου, νὰ δίδουν μεταξύ των μισῆς ὥρας καιρόν, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν. »

Ὁ νομάρχης τὸν ἐκύτταξε περιφρονητικῶς.

« Προσκυνῶ ὅλην τὴν συντροφιά, » εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο. Ἔπειτα δὲ προτείνας ὁριζοντίως τὸν βραχίονα. « Ἔλα, Μπρούσκο, εἰπε, πήδησε πρὸς τιμὴν τοῦ κυρίου νομάρχου! »

Ὁ κύων ἐπήδησεν, οἱ δὲ φυγόδικοι φορέσαντες ἐν σπουδῇ τὰ ὅπλα των ἐν τῷ μαγειρείῳ ἔφυγον διὰ τοῦ κήπου· ἠκούσθη μετ' ὀλίγον ὀξὺς συριγμὸς καὶ ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἀνεῴχθη, ὡς διὰ μαγείας.

« Κύριε Βαρρικίνη, εἶπεν ὁ Ὄρσο, μόλις συγκρατῶν τὴν ὀργήν αὐτοῦ, σᾶς θεωρῶ πλαστογράφον. Σήμερον ἀμέσως θὰ ὑποβάλω εἰς τὴν εἰσαγγελίαν μήνυσιν ἐναντίον σας ἐπὶ πλαστογραφίᾳ καὶ συνενοχῇ μετὰ τοῦ Βιάγκη. Πιθανῶς δὲ καὶ δι' ἄλλην στυγερωτέραν πρᾶξιν θὰ σᾶς καταγγείλω.

— Καὶ ἐγώ, κύριε Δέλλα Ῥέββια, εἶπεν ὁ δήμαρχος, θὰ ὑποβάλω μήνυσιν καθ' ὑμῶν ἐπὶ ἀποπείρᾳ φόνου καὶ ἀποκρύψει φυγοδίκων καὶ φυγοποίνων. Ἐν τούτοις ὁ κ. νομάρχης θὰ σᾶς συστήσῃ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν χωροφυλακήν.

— Ὁ νομάρχης θὰ κάμῃ τὸ καθῆκόν του, εἶπεν ἐκεῖνος αὐστηρῶς. Θὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα

μέτρα, ὅπως μὴ διαταρραχθῇ ἡ τάξις ἐν Πετρανέρᾳ, καὶ θὰ μεριμνήσῃ ὅπως ἀποδοθῇ δικαιοσύνη. Ἀποτείνομαι, κύριοι, πρὸς ὅλους ὑμᾶς!»

Ὁ δήμαρχος καὶ ὁ Βινκετέλλος εἶχον ἐξέλθῃ ἤδη τῆς αἰθούσης, καὶ ὁ Ὀρλανδούτσιο ἠκολούθει τούτοις ὀπισθοχωρῶν, ὅτε πλησιάσας ὁ Ὄρσο εἶπεν αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ. «Ὁ πατήρ σας εἶναι γέρων, καὶ ἓν ῥάπισμα ἐνδεχόμενον νὰ τὸν φονεύσῃ· ὥστε ἐπιφυλάσσω τὸ ῥάπισμα διὰ σᾶς καὶ τὸν ἀδελφόν σας.»

Ἀντὶ νὰ ἀποκριθῇ, ὁ Ὀρλανδούτσιο ἔσυρε τὸ ἐγχειρίδιόν του καὶ ἐπέπεσεν ὡς μαινόμενος κατὰ τοῦ Ὄρσο· ἀλλὰ πρὶν δυνηθῇ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ὅπλου, ἡ Κολόμβα ἥρπασε τὸν βραχίονά του καὶ τὸν συνέστρεψε μετὰ δυνάμεως, ταυτοχρόνως δ' ὁ Ὄρσος πλήξας αὐτὸν διὰ τοῦ γρόνθου κατὰ πρόσωπον, τὸν ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ καὶ νὰ κτυπήσῃ μεθ' ὁρμῆς εἰς τὴν γωνίαν τῆς θύρας. Τὸ ἐγχειρίδιον ἔπεσεν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Ὀρλανδούτσιο, ἀλλ' ὁ Βινκετέλλος, κρατῶν τὸ ἰδικόν του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅτε ἡ Κολόμβα πηδήσασα ἥρπασεν ἓν τουφέκιον, ἀποδείξασα αὐτῷ, ὅτι ἡ πάλη ἦτο ἄνισος. Τότε δὲ καὶ ὁ νομάρχης παρενέβη ὅπως τοὺς χωρίσῃ. «Θὰ ἀνταμώσωμεν καὶ πάλιν, Ὄρσ' Ἀντώνη!» ἐφώναζεν ὁ Ὀρλανδούτσιο. Καὶ κλείσας μεθ' ὁρμῆς τὴν θύραν ἐκλείδωσεν αὐτὴν ἔξωθεν, ὅπως λάβῃ καιρὸν νὰ φύγῃ.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΕΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν ἔτει 1803

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα ἀπόκειντα ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆ Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ ἕν, φέρον τὸν ἀριθ. 1594 καὶ δωρηθὲν εἰς τὴν Ἑταιρίαν ὑπὸ τοῦ κ. Π. Λάμπρου, περὶ οὗ δὲν ἐκρίναμεν μάταιον νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Τὸ ἐπὶ διφθέρας ἰταλιστὶ γεγραμμένον τοῦτο χειρόγραφον εἶναι διπλωμα διορισμοῦ τοῦ Μιχαὴλ Παγκάλου ἐκ Κέας ὡς προξένου τῆς Ἑπτανήσου πολιτείας ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Μαΐου 1805, διὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἐγγράφου παραγγέλλεται εἰς τοὺς ἐμπόρους, πλοιάρχους, ἰδιοκτήτας, ναυκλήρους, ναυτιλλομένους καὶ πάντα ἄλλον πολίτην ἑπτανήσιον ὅσοι τυχὸν ἤθελον δι' ὑποθέσεις των πορευθῇ εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ εἰς τοὺς εἰς αὐτὰς ὑπαγομένους λιμένας νὰ ἀναγνωρίζωσιν ὡς πρόξενον τὸν εἰρημένον Πάγκαλον καὶ κάμνωσι γνωστὸν εἰς αὐτὸν τὸ ποῦ κατευθύνονται ὡς καὶ πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἀποβλέπῃ εἰς τὰ πλοῖά των καὶ καθ' ὅλου πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ τὸν ἐνδιαφέρῃ ἐν τῷ ἀξιώματι δι οὗ περιέβαλεν αὐτὸν ἡ Ἑπτάνησος Πολιτεία καὶ νὰ ἐπιδεικνύωσιν αὐτῷ τὰ διαμονητήρια ἢ τὰ διαβατήρια αὐτῶν. Εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐπιτετραμμένον τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας ἀνατίθεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης ἐγγράφου «νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ λάβῃ ὁ πρόξενος παρὰ τῆς Υ. Πύλης τὰ συνήθη φιρμάνια τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἰδιότητί του, ὥστε νὰ δύναται ἐλευθέρως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς παρακωλύσεως νὰ ἐνασκῇ τὰ καθήκοντά του κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ Προξενείου του.»

Τὸ ἔγγραφον φέρει ἄνωθεν καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς διφθέρας ἐντετυπωμένον διὰ καλῆς χαλκογραφίας τὸν βενετικὸν Λέοντα τοῦ Ἁγ. Μάρκου κρατοῦντα διὰ τοῦ δεξιοῦ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἑπτὰ βέλη δηλοῦντα τὰς ἑπτὰ νήσους συνδεδεμένα διὰ ταινίας, ἐφ' ἧς εἶναι ἀναγεγραμμένον τὸ ἔτος τῆς ἱδρύσεως τῆς Πολιτείας 1800, ὑπεράνω δὲ τοῦ συμβολικοῦ Λέοντος τὰς λέξεις Septinsularis Respublica καὶ ἑλληνιστὶ Ἑπτάνησος Πολιτεία διὰ κεφαλαίων γραμμάτων. Ἔπειτα δὲ ἄρχεται τὸ ἔγγραφον διὰ τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς· «Ὁ πρίγκηψ καὶ πρόεδρος τῆς Γερουσίας τῆς Ἰονικῆς Πολιτείας,» καὶ περαίνεται διὰ τῶν ἑξῆς· «Εἰς πίστιν τῶν ἀνωτέρω ἐπετέθη εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον ἡ μεγάλη σφραγὶς τῆς Πολιτείας καὶ ὑπεγράφη διὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν ὑπογραφῆς καὶ προσυπεγράφη ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Πολιτείας.» «Ἐκ τοῦ δημοσίου Παλατίου τῆς Γερουσίας τῆς ἑδρευούσης ἐν Κερκύρᾳ τῇ 19 Μαΐου 1805 ἔ. ἐλ.» «Γιδ. Καππάδοκας ἀντιπρόεδρος» «Ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας κόμης Καποδίστριας.» Καὶ ἀριστερὰ φαίνεται ἐπιτεθειμένη ἡ μεγάλη σφραγίς. Ὁ γραμματεὺς εἶναι αὐτὸς ὁ κατόπιν γενόμενος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ τὸ μὲν ἔγγραφον αὐτὸ ὡς ἔχει ἐν τῷ ἰταλικῷ πρωτοτύπῳ θέλει δημοσιευθῇ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑταιρίας χάριν τῶν ἀρεσκομένων εἰς τὰς τῶν πατέρων ἱστορίας. Ἐνταῦθα δὲ ἀφορμὴν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνοντες θέλομεν προσθέσῃ τινὰ περὶ τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἀφ' οὗ μετὰ τὰς νίκας τοῦ Βοναπάρτου ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἔδωκεν ἡ Βενετικὴ Πολιτεία τὸ μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ παράδειγμα κράτους τῇ ἰδίᾳ ψήφῳ διαλυομένου τῇ 12 Μαΐου 1797, αἱ ἑλληνικαὶ νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους, αἵτινες ἀπετέλουν μέρος τῶν βενετικῶν κτήσεων μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἠπείρῳ παραρτημάτων αὐτῶν περιῆλθον καὶ αὐταὶ τῇ 28 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς τὴν κατοχὴν τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων. Ἡ πρώτη δ' αὕτη τῶν Γάλλων κατοχὴ τῶν Ἰονικῶν νήσων διήρκεσε περὶ τοὺς εἴκοσι μῆνας. Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον δηλαδὴ τοῦ 1798 συνήφθη συμμαχία μεταξὺ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ῥωσίας, εἰς ἣν συμμαχίαν προσεχώρησεν ἔπειτα καὶ ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ τρεῖς αὗται δυνάμεις ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γαλλίας, ὡς ἦτο δὲ φυσικὸν προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ αἱ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατεχόμεναι Ἰονικαὶ νῆσοι. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι κατελήφθησαν ὀλίγον πρότερον, ἡ δὲ Κέρκυρα παρεδόθη διὰ συνθήκης τῇ 25 Φεβρουαρίου 1799 καὶ ἐσχηματίσθη ἐν Κερκύρᾳ προσωρινὴ κυβέρνησις, ἥτις ἐπέτυχε μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις τῇ 21 Μαρτίου 1800 τὴν ὑπογραφὴν συνθήκης ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ῥωσίας, διὰ τῆς ὁποίας συνθήκης αἱ μὲν ἑπτὰ νῆσοι ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀποτελοῦσαι κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Πύλης ἐγγυωμένου περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης τοῦ κράτους καὶ περὶ τῆς τηρήσεως τοῦ ψηφισθέντος συντάγματος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας, τὰ δὲ ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ παραρτήματα τῶν νήσων παρεδόθησαν εἰς τὴν Τουρκίαν. [1])

Οὕτω λοιπὸν ἐπλάσθη τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἑλληνικὸν κράτος, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ἡ ἔκτοτε κρατοῦσα ὀνομασία Ἑπτάνησος ὡς ἐπίθετον τῆς Πολιτείας τῆς περιλαμβανούσης τὰς ἓξ γνωστὰς ἑλληνικὰς νήσους τοῦ Ἰονίου Πελάγους καὶ τὰ Κύθηρα.

Δυστυχῶς ὅσον ποθητὴ καὶ ἂν ἦτο εἰς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων ἡ νέα τάξις τῶν πραγμάτων, τὸ νέον πολίτευμα δὲν ἠδυνήθη νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ ταχέως ἤρχισε νὰ προσκόπτῃ κατὰ παντοειδῶν δυσχερειῶν, αἴτιον δὲ τούτου μαλιστα ἦτο ἥ τε ἀναγνωρισθεῖσα κυριαρχία τῆς Τουρκίας, ἣν ἀπέκρουεν ἡ συνείδησις τοῦ λαοῦ καὶ ὁ ἀριστοκρατορικὸς τοῦ τότε συντάγματος χαρακτήρ. Καὶ ἐψηφίσθη μὲν ὅπως θεραπευθῶσι τὰ κακῶς ἔχοντα νέον σύνταγμα ἐν ἔτει 1803 τῇ εἰσηγήσει τῆς Ῥωσίας ὑπὸ συνελεύσεως συντακτικῆς ἐπὶ τούτῳ συγκληθείσης, ἀλλὰ μετά τινα χρόνον τὸ νέον πολίτευμα μετερρυθμίσθη πάλιν ἕνεκα ἐπανειλημμένων ἐνεργειῶν τῶν εὐγενῶν, ἐπὶ τὸ ἀριστοκρατικώτερον, καὶ οὐδόλως ἐβελτιοῦτο ἡ κατάστασις τῶν νήσων, ὧν οἱ κάτοικοι ἀπροκαλύπτως εἶχον ἀρχίσῃ νὰ καταρῶνται τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἧς εἶχον τύχῃ. Τέλος πάντων τῇ 11 Αὐγούστου 1807 ὁ στρατηγὸς τοῦ Ναπολέοντος Βερθιὲ καταλαβὼν τὴν Κέρκυραν ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν Ἑπτάνησον Πολιτείαν κηρύξας τὰς νήσους κτῆσιν γαλλικήν, ἀφ' οὗ ἤδη πρότερον ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας Ἀλέξανδρος παρεχώρησεν εἰς τὸν Ναπολέοντα διὰ τῆς ἐν Τιλσὶτ συνθήκης πᾶν ἐπὶ τῶν νήσων δικαίωμα. Ἡ δευτέρα αὕτη τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων κατοχὴ διήρκεσε μέχρι τοῦ 1815, ὅτε μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ δυνάμει τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης αἱ νῆσοι κατελήφθησαν, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τῶν Ἄγγλων.

Θὰ ἦτο ἴσως τοῦ κόπου ἀντάξιον νὰ ἐρευνηθῇ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ κατὰ τὴν ταραχώδη περίοδον τῆς ἀνεξαρτησίας στρατιωτικὴ σύνταξις τῆς Ἑπτανήσου ἔσχε τινὰ ἐπίδρασιν ἐπὶ τὸν μέγαν ἡμῶν ὑπὲρ ἐλευθερώσεως ἀγῶνα, ὅπως παραδείγματος χάριν ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν πνευματικὴν βραδύτερον μόρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου τὰ ἰονικὰ παιδευτήρια καὶ μάλιστα ἡ ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημία. Ὁπωσδήποτε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ κατ' αἴτησιν τῶν κατοίκων τῶν νήσων γενομένη δοκιμὴ πρὸς αὐτοδιοίκησιν καὶ ἡ δοθεῖσα εἰς μικρὰν νεότευκτον πολιτείαν ἐπίσημος ἑλληνικὴ ὀνομασία εἶναι ἓν ἀκόμη τεκμήριον πλησίον εἰς τόσα ἄλλα ὅτι καὶ μετὰ τόσων αἰώνων ξενικὴν κατάκτησιν καὶ μάλιστα πεπολιτισμένου ἔθνους καὶ ἀσκήσαντος εὐρύτατα πᾶσαν ἐνέργειαν ἵνα ἀφομοιώσῃ πρὸς ἑαυτὸ τὰς μικρὰς ἐκείνας νήσους, ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τῆς Ἑπτανήσου δὲν ἔπαυσεν οὖσα ἑλληνικὴ καὶ ὅτε ἀκόμη ὁ ἑλληνισμός, δουλεύων ὅλος, οὐδὲν εἶχεν ἔτι ἐλεύθερον κέντρον περὶ τὸ ὁποῖον νὰ στρέφωνται καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον νὰ ἀτενίζωσι τὰ τέκνα του.

Σ.

(1) Ἰδὲ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς Ἑταιρίας (τόμ. Δ' σελ. 185 ἑξ) τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Π. Λάμπρου τὸ ἐπιγραφόμενον Νομίσματα καὶ μετάλλια τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας κτλ.

Η ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΤΩι 1828

Ἡ τυπογραφικὴ τέχνη ἐν Ἑλλάδι τῷ 1828 ὡς πρὸς τὴν πρόοδον αὐτῆς καὶ ἀνάπτυξιν, συνεβάδιζε βεβαίως πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν λοιπῶν τεχνῶν. Ἐξ ἐφημερίδος, ἥτις ἐξεδίδετο γαλλιστὶ ἐν Ὕδρᾳ κατ' ἀρχάς, κατόπιν δ' ἐν Αἰγίνῃ τῷ 1828—1829 ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴφ Ν. Κιάππε (Joseph N. Chiappe) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν L' abeille grecque, (ἡ Ἑλληνικὴ Μέλισσα) μανθάνομέν τινα περὶ τῆς τότε τυπογραφικῆς ἐν Ἑλλάδι, ἥτις εἶχεν εἰσαχθῆ εὐθὺς ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐλειτούργει δὲ μέχρι τοῦ ἔτους 1828 διαρκῶς. Κατὰ τὰς εἰδήσεις τῆς συγχρόνου ταύτης ἐφημερίδος πάντες οἱ τῶν χρόνων ἐκείνων τυπογράφοι ἐδιδάχθησαν τὴν τυπογραφικὴν ὑπὸ τοῦ Παύλου Πατρικίου, τότε ἀρχιεργάτου, ἢ Πρώτου τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου, ὁποῖος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν ἐργασθῆ εἰς τυπογραφεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Βλαχίας, ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Τόμπρα ἐκ Κυδωνιῶν, μαθητοῦ τοῦ Φιρμίνου Διδότου ἐν Παρισίοις [1]), καὶ ὑπὸ τοῦ Νικολάου Βαρότση ἐξ Ἀμφίσσης, ὁ ὁποῖος ἔμαθε τὴν τέχνην ἐπισκεφθείς, νέος ὢν τυπογραφεῖά τινα τῆς Βενετίας.

Τὸ πλεῖστον τῶν τότε τυπογράφων μόλις ἐγί-

[1]) Ὅρα περὶ τούτου πλειότερα ἐν Τόμ. Β' «Ἑστίας» ἀριθ. 43 σελ. 684

νωσκεν ἀνάγνωσιν· οὐδεὶς δ' εἶχε γνῶσιν, ἔστω ἀμυδράν, τῶν πρώτων στοιχείων τῆς γραμματικῆς. Διὰ τοιούτων τυπογράφων ἐτυποῦντο τότε ἡ Γενικὴ Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως, ἐτυπώθησαν δὲ πρότερον τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ» τοῦ Μεσολογγίου, ὁ Φίλος τοῦ Νόμου ἐν Ὕδρᾳ, ἡ Ἐφημερὶς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Ἀνεξάρτητος ἐν Ὕδρᾳ, καὶ πλεῖστα φυλλάδια, καὶ ἄλλα ἔντυπα καὶ προκηρύξεις.

Τὴν γαλλικὴν ἐφημερίδα, ἐξ ἧς ἀρυόμεθα τὰς πληροφορίας ταύτας, ἐστοιχειοθέτει ὁ Παναγῆς Δημήδης, νέος ἐκ Κυδωνιῶν, ἀγνοῶν ἐντελῶς τὴν γαλλικὴν καὶ μηχανικῶς μόνον ἐργαζόμενος εἰς τὴν στοιχειοθέτησιν, ἀλλ' ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει τόσην ἕξιν, καὶ εἶχε τοσαύτην προσοχήν, ὥστε εἰς τὰ διδόμενα αὐτῷ πρὸς στοιχειοθέτησιν γαλλιστὶ χειρόγραφα ἀνεύρισκεν ὅτι ἐπὶ τῆς δεῖνα συλλαβῆς ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὀξεῖα ἢ βαρεῖα ἢ περισπωμένη.

Ἐν Ἑλλάδι τότε πλὴν τῶν τυπογραφείων τῶν σταλέντων ἐξ Εὐρώπης, ὑπῆρχον δύο ὁλοσχερῶς δημιουργηθέντα ἐν αὐτῇ, ὧν δῆλα δὴ τὰ στοιχεῖα ἐχύθησαν ἐν Ἑλλάδι, ἐνταῦθα κατασκευασθεισῶν τῶν μητρῶν. Τὸ ἓν τούτων ἐλειτούργει ἐν Ναυπλίῳ, διευθυνόμενον ὑπὸ Κωνσταντίνου Δημήδη ἐκ Γρεβενῶν, καὶ Κωνσταντίνου Τόμπρα, ὅστις εἶχε τῷ 1820 ἱδρύσει ἐν Κυδωνίαις τυπογραφεῖον, τὸ ἕτερον δ' ἐν Σύρῳ τοῦ Νικολάου Βαρότση. Ἐν ἔτει 1822 εἶχεν ἱδρυθῆ ἐν Ὕδρᾳ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Τομπάζη τυπογραφεῖον μετὰ χυτηρίου, ἀλλ' ἀπέτυχε διότι ὁ ἀναλαβών, Ἐλβετός τις, ὡρολογοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα, τὴν κατασκευὴν τῶν μητρῶν ἠγνόει παντελῶς τὴν τέχνην ταύτην, καὶ οἱ τύποι αὐτοῦ ἦσαν ἀτελεῖς. Διὰ τῶν στοιχείων δὲ τούτων τοῦ χυτηρίου τῶν ἀδελφῶν Τομπάζη ἐτυπώθησαν τὰ 12 πρῶτα φύλλα τῆς ἐφημερίδος τοῦ Φίλου τοῦ Νόμου ἐν Ὕδρᾳ. Ἐν Ὕδρᾳ εἶχε συστηθῆ ὡσαύτως χυτήριον ὑπό τινος Ἀποστόλου Λιναρδοπούλου ἐκ Τριπόλεως, ἀλλ' ἐξέλιπεν ἐνωρίς, διότι ὁ καλὸς αὐτὸς τεχνίτης ἀπεβίωσεν ἐν Ὕδρᾳ πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ διορθώσῃ τὰς μήτρας. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ ἐργαζόμενοι τότε εἰς τε τὴν γλυφὴν τῶν μητρῶν, καὶ τὰ χυτήρια εἰργάζοντο δι' ἀτελεστάτων ἐργαλείων καὶ ἄλλων ὀργάνων· διὸ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ διόρθωσις καὶ ἄμεσος πρόοδος.

Πιεστήρια μετεχειρίζοντο ξύλινα· ἐθεωρήθη δὲ τότε ἄξιον ἀναγραφῆς ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὅτι Θωμᾶς τις, ξυλουργὸς ἐξ Ἰωαννίνων ἁπλοῦς, κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ πιεστήριον ξύλινον ἐν Αἰγίνῃ μιμούμενος ἕτερον ἀγγλικόν, ὅπερ εἶχεν ἡ ἐθνικὴ τυπογραφία ἐν Αἰγίνῃ.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἶχε φθάσει εἰς Αἴγιναν ὁ Γεώργιος Ἀποστολίδης ὁ Κοσμητής, ὁ ὁποῖος εἶχε μάθει ἐπὶ πενταετίαν τὴν τυπογραφικὴν ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ τυπογραφείῳ τοῦ Φιρμίνου Διδότου, καὶ ὁ ὁποῖος προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου ὅπως διὰ τῶν γνώσεων αὐτοῦ συντελέσῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι, καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς λιθογραφίας.

Ὡς πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν δὲ τῆς λιθογραφίας παρατηρητέον ὅτι αὕτη εἰσήχθη τῷ πρῶτον εἰς Ψαρά. Ἰδοὺ τί γράφει περὶ τούτου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ψαρῶν ὁ μακαρίτης Νικόδημος ὑποναύαρχος: «ὀλίγας ἡμέρας πρὶν τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαρῶν ἦλθον πέντε φιλέλληνες Γερμανοί, φέροντες λιθογραφίαν· ἡ βουλὴ τῶν Ψαρῶν ἐχορήγησεν εἰς αὐτοὺς τὰ ἀναγκαῖα καταλύματα καὶ τὸ ἀναγκαῖον κατάστημα διὰ τὴν λιθογραφίαν εἰς τὰ κελλία τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου. Συστήσαντες οἱ Γερμανοὶ οὗτοι λιθογραφίαν ἐλιθογράφουν διάφορα ἔγγραφα. Εἰς δὲ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν ἐφονεύθησαν.»

Ὁ αὐτὸς δὲ Νικόδημος ἱστορεῖ ὅτι ὁ συνταγματάρχης Στανὼπ δι' ἐπιστολῆς του ἐκ Σαλώνων 17 Ἀπριλίου 1824 ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ψαριανοὺς ὅτι ἀποστέλλει εἰς αὐτοὺς τυπογραφεῖον, δοθὲν αὐτῷ ὑπὸ φιλελληνικῆς τῆς Βρετανίας ἑταιρίας· ἀλλὰ τὸ τυπογραφεῖον τοῦτο δὲν εἶχε φθάσει εἰς Ψαρὰ μέχρι τῆς πτώσεώς των· καὶ τοι δὲ μὴ ἔχοντες ὑλικὸν οἱ Ψαριανοὶ διὰ κατασκευὴν τυπογραφίας εἰς τὴν νῆσόν των, ἐπειδὴ δὲν εἶχον κοινωνίαν μὲ τὰς τουρκικὰς πόλεις διὰ νὰ προμηθευθῶσιν ἐν εὐκολίᾳ, κατώρθωσαν ὅμως καὶ ἐπρομηθεύθησαν ὑλικὸν καὶ τὸ παρεχώρησαν εἰς τὸν Δημήδην τυπογράφον ἀπὸ τοῦ 1822, παροικοῦντα εἰς Ψαρά, ὅστις κατεσκεύασε τὰ ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα, ἔχυσε τυπογραφικοὺς χαρακτῆρας καὶ ἐσύστησεν ἓν μικρὸν πιεστήριον, ὅπου ἐτύπωνε τὰ διπλώματα τῶν καταδρομικῶν πλοίων καὶ ἄλλα μικρὰ ἔγγραφα καὶ τὰς προσκλήσεις τῆς στρατολογίας τῶν στρατιωτῶν. (Ὑπόμνημα τῆς νήσου Ψαρῶν ὑπὸ Κ. Νικοδήμου. Τομ. Α' σελ. 399).

Μ.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

τοῦ τυφλοῦ Θωμᾶ

(Συνέχεια βλ. σ. 109.)

Περισσότερον ἀπ' ὅλα μ' ἐβασάνιζε ὁ καϋμὸς πῶς δὲν ἤμουν ἄξιος γιὰ τίποτε. «Εἶσαι ἀνώφελος 'ς τὰ παιδιά σου, εἶσαι ἡ *γυναῖκα* τοῦ σπιτιοῦ, σὲ ταγίζουν ἄλλοι.» Μὰ ἐκεῖνος μοῦ εἶπε μὲ δυσαρέσκεια·

— Καὶ τώρα σὺ πάλι τὴν διατηρεῖς τὴν φαμελιά σου, Θωμᾶ. Ἂν δὲν ἤσουν σὺ τυφλός, θὰ τῆς ἔδιναν ἑπτακόσιαις δραχμαίς;

— Ἔχεις δίκηο, κῦρ Δεγράνζη.

— Ἂν δὲν ἤσουν τυφλός, θὰ σ' ἀγαποῦσαν ὅλοι ὅπως σ' ἀγαποῦν;

— Ἔχεις δίκηο, κῦρ Δεγράνζη, ἔχεις δίκηο.

— Ἔλα, ἔλα, Θωμᾶ, μὴν τὸ παίρνῃς ἔτσι κατάκαρδα· ἡ δυστυχία εἶνε γιὰ ὅλους· ἡ δυστυχία εἶνε 'σὰν τὴν βροχή, πρέπει νὰ πέσῃ παντοῦ, καὶ ὁ καθεὶς νὰ πάρῃ τὸ ἀνάλογό του· ἂν δὲν ἐτυφλώνουσουν σύ, ποιὸς ξέρει τί θὰ γίνονταν, 'μπορεῖ ν' ἀρρώσταινε βαρειὰ ἡ γυναῖκά σου, 'μπορεῖ νὰ πέθαινε κανένα παιδί σου· μὰ τώρα ὑποφέρεις σὺ γιὰ ὅλους, Θωμᾶ μου, κι' αὐτοὶ δὲν ἔχουν τίποτε.

— Ἀλήθεια λές, ἀλήθεια!

Καὶ ἄρχισα νὰ μὴ λυποῦμαι πλειὰ τόσον πολύ, καὶ ἤμουν καὶ εὐχαριστημένος πῶς ὑπόφερα ἐγὼ γιὰ τοὺς ἐδικούς μου. Τοῦ ἔλεγα:

— Μίλα μου, κῦρ Δεγράνζη.

Καὶ μοῦ ἀποκρίνονταν: — Ἡ δυστυχία εἶνε ὁ χειρότερος ἐχθρὸς ἢ ὁ καλλίτερος φίλος κατὰ τὸν ἄνθρωπο· μερικοὺς τοὺς κάνει κακούς· μερικοὺς πάλι τοὺς κάνει καλλίτερους ἀπ' ὅ,τι εἶνε· σένα πρέπει νὰ σὲ κάνῃ νὰ σ' ἀγαποῦν ὅλοι· ναί, πρέπει νὰ γίνῃς τόσο ἥμερος, τόσο συμπαθητικός, ποῦ ὅταν θέλουν νὰ εἰποῦν γιὰ ἕνα πῶς εἶνε καλὸς νὰ λέγουν: «καλὸς σὰν τὸ τυφλὸ τὸν Θωμᾶ». Αὐτὴ ἡ ὑπόληψις θὰ γίνῃ ἡ προῖκα τῆς κόρης σου.

Ἔτσι μοῦ 'μιλοῦσε, καὶ μοῦδινε καρδιὰ νὰ βαστῶ τὴ δυστυχία μου.

— Μὰ ὅταν δὲν ἦτο κοντά σου; τότε;...

— Ὅταν δὲν ἦτον, κοντά μου... τότε ἐπερνοῦσα κακαὶς ὧραις. Συλλογιζόμουν τὰ μάτια μου. Ἄχ! εἶνε τόσο ἔμμορφο νὰ βλέπῃ κανείς. Νάδινε ὁ Θεὸς νἄβρισκα τὸ φῶς μου, θὰ σηκώνουμουν πρὶν νὰ φέξῃ, καὶ θὰ κοιμώμουν ἀφοῦ νυκτώσῃ γιὰ νὰ χαρῶ ὅσο 'μπορῶ πλιὸ πολὺ τὸν ἥλιον, τὸ φῶς, τὴν ἡμέρα! Γιὰ κύτταξε ποῦ ἄρχισα καὶ λυποῦμαι γιατὶ δὲν βλέπω! Σὰν ἔζοῦσε ἀκόμη θὰ μ' ἐμάλωνε, γιατὶ κἄποτε μ' ἐμάλωνε καὶ δὲν ξέρεις πόσο μ' ἄρεσε γιατὶ ἔβλεπα πῶς ἤθελε νὰ μιλήσῃ μὲ τὸ κακὸ καὶ δὲν 'μποροῦσε.

Ὁ Γκουνὼ πλήρης ἐκπλήξεως ὅτι εὕρισκε τοιαῦτα αἰσθήματα εἰς ἁπλοῦν χωρικόν, ἐπεθύμει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρωτήσεις του, ἀλλ' ἐδίσταζεν ἐξ ἀβροφροσύνης.

Τῷ ἔνευσα ὅτι ἠδύνατο νὰ συνεχίσῃ ταύτας καὶ ἐξηκολούθησε:

— Θωμᾶ, μοῦ εἶπαν ὅτι ἐργάζεσαι, ὅτι ἔχεις τρία ἐπαγγέλματα· πῶς σοῦ ἦλθεν αὐτὴ ἡ ἰδέα;

— Ἰδική του εἶνε κι' αὐτὴ ἡ ἰδέα. Ἄρχισα νὰ μὴ λυποῦμαι πλειὰ τόσον, ἀλλὰ ἐστενοχωρούμουν πολύ. Βάλε μὲ τὸ νοῦ σου, νἄσαι τριαντα δύο χρόνων καὶ νὰ κάθεσαι ὅλη 'μέρα ἐπάνω σὲ μιὰ καθέκλα! Ὁ καλός μου φίλος ἀποφάσισε νὰ μὲ μάθῃ κάμποσα πράγματα, καὶ μοῦ ἔλεγε κἄτι εὔμορφαις ἱστορίαις· μοῦ διηγούντανε γιὰ ἕνα γέρο τυφλὸ σὰν κ' ἐμένα ποῦ τὸν ἔλεγαν Τωβία, τὴν ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ, τὴν ἱστορία τοῦ Δαβὶδ κ' ὕστερα μοῦ ἔβαζε καὶ τοῦ τὰ 'ξανάλεγα. Μὰ αὐτὸ τὸ χονδροκέφαλο ποῦ νὰ τὰ πάρῃ! δὲν συνείθισε βλέπεις ἀπὸ μικρὸ νὰ μαθαίνῃ. Ὅπως ὅπως ὅμως τὰ μάθαινε· τότε ἄρχισαν νὰ μὲ στενοχωροῦνε τὰ χέρια μου καὶ τὰ πόδια μου ποὺ μέναν ἀκίνητα νύκτα μέρα, κ' ἐγινόμουν κακός. Μιὰ μέρα ἔρχεται καὶ μοῦ λέγει:

— Θωμᾶ, πρέπει ν' ἀρχίσῃς νὰ δουλεύῃς.

Τοῦ ἔδειξα τὰ καϋμένα τὰ χέρια μου.

— Δὲν πειράζει· σοῦ ἀγόρασα ἕνα μικρὸ ἐμπορικό.

— Ἐμένα, κῦρ Δεγράνζη;

— Ναί, ἕνα ἐμπορικὸ ποῦ δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ βάζῃς μέσα πρᾶγμα καὶ ὡς τόσο θἄνε πάντα γεμάτο.

— Καὶ ἔδωκες πολλά, κῦρ δήμαρχε;

— Τίποτε, καλέ μου Θωμᾶ.

— Δὲν καταλαβαίνω... τί ἐμπορικὸ εἶνε αὐτό;

— Τὸ ποτάμι.

— Τὸ ποτάμι; ψαρᾶς θέλεις νὰ γίνω;

— Καθόλου· νεροφόρος.

— Νεροφόρος; μὰ χωρὶς μάτια;

— Μάτια! μοῦ εἶπε· ὅποιος τἄχει τὰ μεταχειριζεται, ὅποιος δὲν τἄχει κάνει καὶ χωρὶς αὐτὰ τὴν δουλειά του. Θὰ σοῦ εἰπῶ σὲ λίγο τί νὰ κάμῃς. Ἐτελείωσε ὅμως, εἶσαι νεροφόρος.

— Δὲν ἔχω βαρέλι, κῦρ δήμαρχε.

— Θὰ σοῦ δώσω ἕνα.

— Δὲν ἔχω οὔτε ἁμάξι.

— Παρήγγειλα 'ς τὸν ἁμαξᾶ.

— Ἀμὴ πελάτας;

— Πρῶτο, πρῶτο πελάτη ἔχεις ἐμένα· θὰ μοῦ παίρνῃς δεκαπέντε δραχμὰς τὸν μῆνα (τί λαμπρὸς ἄνθρωπος! μοῦ ἐπλέρωνε τὸ νερὸ ἀκριβὰ σὰν κρασί.) Λοιπὸν σὲ τρεῖς ἡμέρας ἀρχίζεις. Ἐπειταπηγαίνει καὶ μοῦ παραγγέλλει πέτσινα λουριά. Ἡμεῖς ἤμασθε ἄνω κάτω!... Μὰ ἀφοῦ ὁ κῦρ Δεγράνζης ἔλεγε ναί, 'μπορούσαμε ἐμεῖς νὰ εἰποῦμε ὄχι; Τὸ λοιπὸν ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέραις τὸ βαρέλι ἦταν ἐπάνω 'ς τὸ κάρρο καὶ ἐγὼ ἐμπρὸς ζεμμένος ἐτραβοῦσα κ' ἡ γυναῖκά μου ἀπ' ὀπίσω ἐσκοντοῦσε. Μᾶς ἔπιανε ντροπὴ ὅταν ἐπερνούσαμε ἀπ' τὸ χωριὸ σὰν νὰ εἴχαμε κάνει κανένα ἄπρεπο πρᾶγμα· ἔτσι μᾶς φαίνονταν πῶς μᾶς ἐπεριπαιζαν οἱ ἄλλοι. Μὰ ὁ κῦρ Δεγράνζης ἦταν ἐκεῖ, 'ς τὸν δρόμο, καὶ μοῦ ἔλεγε δυνατά: Θάρρος Θωμᾶ! Καὶ τὸ βράδυ μοῦ ἔβαλε μέσα 'ς τὸ χέρι μου μία ἀσημένια δραχμή.

— Θωμᾶ, μοῦ εἶπε, πάρε αὐτὴ τὴν δραχμήν, τὴν *ἐκέρδεσες* σήμερα. Τὴν ἐκέρδισα! ἀκοῦς;... τὴν ἐκέρδησα! Δεκαπέντε μῆνες κ' ἐδῶ ὅ,τι ἔτρωγα μοῦ τῶδιναν· εἶνε καλὸ νὰ παίρνῃ ὁ πτωχὸς ἀπ' τοὺς καλοὺς ὅταν τοῦ δίνουν· μὰ τὸ ψωμὶ ποῦ κερδίζει τὸν τρέφει πειὸ πολύ... Καὶ τὸ καλλίτερο ἀπ' ὅλα ἦταν ποῦ δὲν ἤμουν πλειὰ ἡ γυναῖκα τοῦ σπιτιοῦ! ἤμουν δουλευτὴς κ' ἐδούλευα! Ὁ Θωμᾶς ἔβγαζε τὸ ψωμί του!...

Εἶδός τι ἐνθουσιασμοῦ ἔλαμπεν εἰς τὴν μορφήν του.

— Πῶς! τῷ εἶπεν ὁ Γκουνώ, τὸ νερὸ ποῦ κουβαλοῦσες ἔφθανε γιὰ νὰ ζῆτε;

— Ὄχι, γι' αὐτὸ ἔκανα κ' ἄλλη δουλειά· τὸ ποτάμι δὲν τρέχει πάντα, τὸ χειμῶνα παγόνει· τὸ λοιπὸν ὁ προστάτης μου ἀφοῦ μοῦ εὑρῆκε μία δουλειὰ τοῦ καλοκαιριοῦ μοῦ εὑρῆκε καὶ μιὰ τοῦ χειμῶνα.

— Τί πρᾶγμα;

— Νὰ σχίζω ξύλα;

— Νὰ σχίζεις ξύλα;...ἀδύνατον· πῶς μετρᾶς τὸ μάκρος τῶν ξύλων, πῶς εὑρίσκεις τὸ σημάδι ὅπου πρέπει νὰ πριονίσῃς, πῶς κόπτεις τὸ ξύλο χωρὶς νὰ κοπῇς.

— Ἐγὼ νὰ κοπῶ; εἶπεν ὁ τυφλὸς μετά τινος ὑπερηφανείας· ἤξερα ἀπὸ πριόνι, γιατὶ ὅταν ἤμουν νέος ἐπριόνιζα δένδρα κ' ἔκαμνα σανίδια· τἄλλα τἄμαθα μὲ τὴν ὑπομονή. Ὥστε ἡ φωτιὰ καὶ τὸ νερὸ τοῦ χωριοῦ εἶνε 'ς τὰ χέρια μου.

— Ἐκτὸς τούτων, εἶπα εἰς τὸν Γκουνώ, ἐκτελεῖ καὶ παραγγελίας.

— Αὐτὸ εἶνε τὸ τρίτον ἐπάγγελμα; εἶπεν ὁ φίλος μου μὲ αὔξουσαν ὀλονὲν ἔκπληξιν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ τυφλός. Ὅταν μὲ στέλλουν γιὰ κανένα θέλημα σὲ ἄλλο χωριό, πέρνω τὸ μικρό μου κορίτσι 'ς τὴ ῥάχι καὶ δρόμο! Αὐτὸ βλέπει γιὰ μένα, ἐγὼ περπατῶ γι' αὐτό· ὅσοι μᾶς ἀπαντοῦν 'ς τὸν δρόμο λέγουν: Πολὺ ψηλὰ τἄχεις βαλμένα τὰ μάτια σου, κουμπάρε! Κ' ἐγὼ τοὺς λέγω:—«Γιὰ νὰ κυττάζω μακρύτερα.» Καὶ τὸ βράδυ ἔχομε μιὰ δραχμούλα περισσότερο 'ς τὸ σπίτι.

— Μὰ δὲν φοβᾶσαι μὴν κτυπήσῃς ἐπάνω 'ς ταὶς πέτραις;

— Προσέχω· κ' ἔπειτα ξέρω καὶ τοὺς δρόμους, καὶ συνείθισα κηόλα· ἀπὸ τὸ Νοαζμὸν ὡς ἐδῶ ἔρχομαι μονάχος μου.

— Μόνος σου, καὶ πῶς νοιώθεις πρὸς ποῦ θὰ διευθυνθῇς;

— Ἀπ' τὸν ἀέρα ποῦ φυσᾷ ὅταν βγαίνω ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Καὶ τοὺς λάκκους τί τοὺς κάμνεις;

— Τοὺς ξεύρω ὅλους.

— Ἀμὴ τοὺς τοίχους;

— Τοὺς νοιώθω· ὅταν πλησιάζω 'ς ἕνα χονδρὸ πρᾶγμα ὁ ἀέρας δὲν ἔρχεται πλειὰ μὲ δύναμιν 'ς τὸ πρόσωπό μου· καμμιὰ φορὰ ὅμως τὴν παθαίνω, ἂν τύχῃ κ' ἀφήσῃ κανεὶς τ' ἁμάξι του 'ς τὴ μέση 'ς τὸ δρόμο — ποῦ νὰ τὸ ξέρω ὁ κακομοίρης;—τραβῶ μιὰ καὶ ἴσια ἐπάνω του. Μὰ δὲν πειράζει, μικρὸ τὸ κακό· τὸ χειρότερο εἶνε ὅταν χάσω τὸν δρόμο, σὰν προχθές... ὤχ τότε...

— Τί σοῦ συνέβη;

— Ὅταν ἤμουν ἐδῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ τυφλός ἐγύρισε ὁ καιρός· ἐγὼ δὲν τὸ κατάλαβα καὶ τράβηξα τὸν δρόμο μου· μὰ ἀφοῦ περπάτησα ἕνα τέταρτο 'ς τὸν κάμπον, δὲν ἤξευρα πλειὰ ποῦ ἤμουν· τὸν ξέρετε τὸν κάμπον· οὔτε σπίτια, οὔτε διαβάταις. Κάθουμαι χάμου καὶ ἀφηκράζομαι· ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἀκούω κάτι σὰν νερὸ τρεχάμενο· λέγω: «μπορεῖ νἆναι τὸ ποτάμι τοῦ κάμπου. Σηκόνομαι καὶ ψαχτὰ πηγαίνω πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἄκουα τὸν κρότο· μετὰ πολλὰ φθάνω· ἦταν τὸ ποτάμι. Τότε κάνω αὐτὴ τὴν σκέψι: Τὸ νερὸ καταβαίνει πρὸς τὸ χωριό· θὰ βάλω τὸ χέρι μου, θὰ νοιώσω τὸ δρόμο τοῦ νεροῦ καὶ θὰ πάγω πρὸς ἐκεῖ. Καὶ ἔτσι ἐπῆγα 'ς τὸ σπίτι μου... ὅπου ἡ γυναῖκά μου μ' ἐπερίμενε μὲ μεγάλη ἀνησυχία.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ὁ Γκουνώ, εἶνε θαυμά...

Τὸν ἔνευσα ζωηρῶς νὰ σιωπήσῃ, τὸν εἴλκυσα εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ δωματίου.

— Σιωπή! τῷ εἶπον χαμηλοφώνως· τίποτε μὴν ἀποκαλῇς θαυμάσιον. Μὴν καταστρέφῃς διὰ τῆς ἀλαζονείας τὴν ἁπλότητα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Κύτταξέ τον, ἰδὲ πόσον ἥσυχον καὶ γαλήνιον εἶνε τὸ πρόσωπόν του κατόπιν ἀπ' αὐτὴν τὴν διήγησιν, ἡ ὁποία τόσον σὲ συνεκίνησε· ὁ ἴδιος ἀγνοεῖ τὸν ἑαυτόν του· μὴ τὸν διαφθείρῃς.

— Εἶνε τόσον συγκινητικόν! εἶπεν ὁ φίλος μου χαμηλοφώνως.

— Ἀναμφιβόλως, καὶ ἐν τούτοις ἡ ὑπεροχή του δὲν συνίσταται εἰς τοῦτο. Χίλιοι τυφλοὶ ἐπενόησαν εὐφυᾶ μέσα· χίλιοι ἄλλοι θὰ τὰ ἐπινοήσουν ἐπίσης· ἀλλ' ἡ ἠθική του αὐτὴ τελειότης εἶνε σπάνιον πρᾶγμα· εἶναι σπανία αὐτὴ ἡ καρδία, ἥτις ἠνοίχθη τόσον ταχέως εἰς τὴν εὐγενῆ παρηγορίαν ἡ ὁποία τὸν ἔκαμε ν' ἀναζήσῃ! Διότι, μὴν ἀπατᾶσαι, δὲν τὸν ἔσωσε μόνον ὁ Δεγράνζης, ἀλλ' ἰδίως ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν Δεγράνζην· ἡ θερμὴ εὐγνωμοσύνη του τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς βάλσαμον· ἔζησε διότι ἠγάπησε.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὁ Θωμᾶς, ὅστις εἶχε μείνει εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀκούων ὅτι συνδιελεγόμεθα χαμηλοφώνως ἠγέρθη ἡσύχως καὶ εἶπεν εἰς τὸ παιδίον του, τὸ ὁποῖον ἦλθε νὰ τὸν παραλάβῃ,

— Πᾶμε χωρὶς νὰ κάνωμε ἀνησυχία.

— Φεύγεις, Θωμᾶ; τῷ εἶπον.

— Εἰμπορεῖ νἄχετε νὰ μιλήσετε...

— Ὦ! δὲν πειράζει! ἔπειτα πῶς φεύγεις χωρὶς ν' ἀποχαιρετίσῃς τὸν κύριον Γκουνώ;

— Καλὸ βράδυ, κύριε Γκουνώ, εἶπεν ὁ Θωμᾶς φιλήσας τὴν χεῖρά του, ἣν εἶχε τείνει οὗτος πρὸς αὐτόν· ὅταν εἶμαι πολὺ λυπημένος θὰ σὲ συλλογοῦμαι, κύριε Γκουνώ. Θὰ παρηγοροῦμαι ὅπως ὅταν συλλογοῦμαι τὸν φίλον μου, τὸν προστάτην μου...

Καὶ ὁ Θωμᾶς ἀπεμακρύνθη κινῶν τὴν ῥάβδον

του, ὅπως εὕρῃ τὸν δρόμον, ἡμεῖς δ' ἐξηκολουθήσαμεν συνομιλοῦντες περὶ αὐτοῦ.

— Δὲν εἶνε πραγματικῶς παράδοξος ἄνθρωπος; εἶπον τότε εἰς τὸν Γκουνώ. Δὲν προξενοῦν ἀληθῆ ἔκπληξιν αὐτὴ ἡ φλογερὰ εὐγνωμοσύνη, αὐτὸ τὸ κρᾶμα τῆς ἀφελείας καὶ τοῦ μεγαλείου; Εἴδες ποίας λέξεις εὑρίσκει ἐνίοτε; Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπῆγα νὰ τὸν ἰδῶ, τὸν εὗρηκα καθήμενον εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας του μὲ ἕνα ἄλλον δυστυχῆ, ὅστις ἐτυφλώθη ἐπίσης ἀπὸ ἔκρηξιν ὑπονόμου.

— Περὶ τίνος συνωμιλούσατε καὶ οἱ δύο σας; τῷ εἶπον.

— Διὰ τὸν ἥλιον, μοὶ ἀπήντησεν. Ἔπειτα δὲ ἐξηκολούθησεν· Ἀπόδειξις πῶς εἶνε ἕνας Θεός, εἶνε τὸ φῶς. Οἱ ἄνθρωποι κάνουν φῶς, ἀλλὰ θέλουν ξύλα γιὰ ν' ἀνάψουν φωτιά, λάδι διὰ νὰ φέξουν. Μὰ κι' αὐτὸ τὸ φῶς των δὲν λάμπει πολύ. Καὶ ἕνα δάσος ἂν ἀνάψῃς θὰ φωτίσῃ δύο τρεῖς ὥρας μακρυά. Μὰ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ λάμπει παντοῦ, παντοῦ.

Τὰς λέξεις ταύτας ἀπήγγειλεν ὁ Θωμᾶς μετά τινος ἐκστάσεως. Οὕτω λοιπὸν ὁ τυφλὸς οὗτος χωρικὸς τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἀνευρίσκει ἐν τῷ φωτί, δοξάζων τὸν ἥλιον τὸν ὁποῖον δὲν ἀπολαμβάνει. Τὸ δυστύχημά του τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδηγός, ὡς διδάσκαλος. Πόσον ὀλίγοι βλέπουν τόσον εὐκρινῶς ὅσον ὁ μαθητὴς οὗτος τῆς τυφλότητος!

(Ern. Legouvé.)

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Ἐγγὺς μεγάλης πόλεως, ἐπὶ εὐρείας λεωφόρου, ἐβάδιζεν εἷς ἄνθρωπος ἀσθενικὸς καὶ γέρων.

Ἐβάδιζε κλονούμενος. Αἱ κάτισχνοι κνῆμαί του ἐσύροντο, ἠγείροντο δὲ κ' ἐπετίθεντο βαρεῖαι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὡσεὶ μὴ ἀνῆκον πλέον εἰς αὐτόν. Ῥάκη ἦσαν τὰ ἐνδύματά του, ἡ δὲ γυμνὴ αὐτοῦ κεφαλὴ κατέπιπτεν ἐπὶ τὸ στῆθός του. Δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ πλέον, εἶχεν ἀπαυδήσει.

Ἐκαθέσθη ἐπὶ λίθου παρὰ τὴν ὁδόν, ἔκλινεν ἐμπρός, ἐστήριζε τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων, ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν. Διὰ τῶν παραμορφωθέντων δὲ δακτύλων τὰ δάκρυα αὐτοῦ ἔπιπτον στάγδην ἐπὶ τῆς ζηρᾶς καὶ τεφρᾶς κόνεως.

Ἀνεμιμνήσκετο.

Ἀνεμιμνήσκετο πῶς, καὶ οὗτος, ἠτό ποτε ἔμπλεως ὑγείας καὶ ἔμπλεως πλούτου, καὶ πῶς κατέφθειρε τὴν ὑγίειαν καὶ ἐδαπάνησε τὸν πλοῦτον αὐτοῦ δι' ἄλλους, φίλους καὶ ἐχθρούς. Καὶ τώρα οὐδὲ τεμάχιον ψωμίου ἔχει, καὶ πάντες τὸν ἐγκατέλιπον, οἱ φίλοι ταχύτερον τῶν ἐχθρῶν. Ἐπέπρωτο λοιπὸν νὰ ἐξευτελισθῇ μέχρι καὶ τοῦ ζητεῖν ἐλεημοσύνην;

Ἡ καρδία αὐτοῦ ἦτο πλήρης πικρίας καὶ αἴσχους.

Τὰ δὲ δακρυά του ἔπιπτον, ἔπιπτον ὀλονέν, μικρὰς κηλίδας σχηματίζοντα ἐπὶ τῆς τεφρᾶς κόνεως.

Αἴφνης ἤκουσε φωνὴν καλοῦσαν αὐτὸν ὀνομαστί· ἀνύψωσε τὴν κεκμηκυῖαν κεφαλὴν καὶ εἶδεν ἐνώπιόν του ἄγνωστον.

Ἄγνωστον ἔχοντα ἤρεμον καὶ σοβαρὰν μορφὴν ἀλλ' οὐχὶ καὶ τραχεῖαν. Βλέμμα ὀξὺ ἀλλ' οὐχὶ καὶ σκληρόν.

— Ἔδωκες ὅλον σου τὸν πλοῦτον, τῷ εἶπε πρᾳέως· ἀλλὰ δὲν λυπεῖσαι διότι ἔπραξες τὸ ἀγαθόν;

— Δὲν λυποῦμαι, εἶπεν ὁ γέρων ἀναστενάξας ... Ἀλλ' ἰδὲ ἀποθνήσκω τῆς πείνης.

— Ἂν δὲν ὑπῆρχον ὅμως ἐπαῖται, ποῖος θὰ ἔτεινε πρὸς σὲ τὴν χεῖρα; ἐξηκολούθησεν ὁ ἄγνωστος· δὲν θὰ εὕρισκες ἀφορμὴν νὰ δείξῃς καὶ νὰ ἐνασκήσῃς τὴν ἀρετήν σου.

Ὁ γέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο ἀλλ' ἐβυθίσθη εἰς βέμβην.

— Μὴ φαίνεσαι λοιπὸν τώρα ἀλαζών, ταλαίπωρε γέρον· πήγαινε, τεῖνον τὴν χεῖρα· δὸς καὶ σὺ ὁμοίως, εἰς ἄλλους ἀγαθοὺς ἀνθρώπους, εὐκαιρίαν νὰ δείξουν ὡς σύ, ὅτι εἶνε ἀγαθοί.

Ὁ γέρων ἠνωρθώθη, ἀνύψωσε τὰ ὄμματα. Ἀλλ' ὁ ἄγνωστος εἶχεν ἤδη ἐξαφανισθῇ, καὶ μακράν, ἐπὶ τῆς λεωφόρου, εἰς διαβάτης ἐπεφάνη.

Ὁ γέρων ἐπλησίασε καὶ ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα.

Ὁ διαβάτης ἀπέστρεψε περιφρονητικῶς τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ἐπαίτου.

Ἀλλὰ μετ' αὐτὸν ἤρχετο ἄλλος, οὗτος δ' ἠλέησε τὸν γέροντα.

Ὁ δὲ γέρων ἠγόρασεν ἄρτον μὲ τὰ κερμάτια ἅτινα τῷ ἐδόθησαν, τὸ δ' ἐπαιτηθὲν τεμάχιον ἄρτου ἐφάνη εἰς αὐτὸν ἡδύ, οὐδ' ἐνεῖχε πλέον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ αἰσχύνην, ἀλλὰ τοὐναντίον, εἰρηνική τις εὐαρέσκεια κατέλαβε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

(Τουργένιεφ)

Ἡ καθ' ἡμέραν συγγραφή, ἡ καθημερινὴ ἐξάντλησις τῆς διανοίας, ὁπόσους καὶ ὁποίους ἀγῶνας ἀπαιτοῦσι! Σχεδὸν ἀναγκάζομαι νὰ πιστεύσω, ὅτι ὁ παλαιὸς περὶ τοῦ λίθου τοῦ Σισύφου μῦθος ἀλληγορεῖται πρὸς τὴν ἀδιάλειπτον ἐργασίαν τοῦ ἐφημεριδογράφου. Ἡ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἀπορρόφησις τῆς διανοητικῆς ἐργασίας τόσων καὶ τόσων συγγραφέων καθίστησι πλέον ἢ ἐπαρκῶς εὐνόητον τὸ αἴτιον τοῦ φιλολογικοῦ μαρασμοῦ. Ὁ τύπος, ἄλλος Μινώταυρος, (ἵνα μὴ ἀπομακρυνθῶμεν τῆς μυθολογίας), Μινώταυρος ὅμως σύμμικτος μὲ Σειρῆνα, προσελκύεται καὶ καταβροχθίζει χορείας λαμπρῶν διανοιῶν, αἵτινες θὰ ἐτίμων

τὰ γράμματα, καὶ ὧν τὰ τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένα ἔργα, τὰ ἐφήμερα κατασκευάσματα, σαρώνουσιν ὡς φύλλα ξηρὰ οἱ ἄνεμοι.

Ἐλέχθη, ὅτι πολλοὶ εὐτυχεῖς ἦτο δυνατὸν νὰ γίνωσιν ἐκ τῆς εὐτυχίας, ἥτις ἀπόλλυται ἐν τῇ γῇ· ἐπίσης προσφυῶς θὰ ἐλέγετο, ὅτι πολλὰ καλὰ βιβλία θὰ ἐγράφοντο διὰ τῶν σπαταλωμένων ἐν ταῖς ἐφημερίσι.

(Ém. Augier.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεγάλην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἐσχάτως ἐν Ῥόκφορδ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ἀγγελία ὅτι ἡ μὶς Νέλη Δήν, θυγάτηρ πλουσιωτάτου τραπεζίτου, ἐζήτησεν ἐργασίαν ἔν τινι κλωστηρίῳ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ εἰργάθη ἀληθῶς ἐν αὐτῷ λαβοῦσα ὡς αἱ λοιπαὶ ἐργάτιδες ἡμερομίσθιον 60 ἑκατοστὰ τοῦ δολλαρίου (3 δρ. περίπου.) Οὐδεὶς κατ' ἀρχὰς ἐδυνήθη νὰ μαντεύσῃ τίνος ἕνεκα λόγου ἡ ὑπέρπλουτος κόρη ἀπεφάσισε τοῦτο, ἀλλὰ ταχέως ἀπεκαλύφθη τὸ αἴτιον. Ἡ μὶς Νέλη, μὴ ἐπαρκούσης τῆς ὑπὸ τοῦ πατρός της διδομένης αὐτῇ μεγάλης ἐπιχορηγήσεως διὰ τὰ ἰδιαίτερά της ἔξοδα, νὰ κατασκευάσῃ ὅσας ἤθελε πολυτελεστάτας ἐσθῆτας ἐζήτησεν αὔξησιν ταύτης. Ἀλλ' ὁ γέρων πατὴρ αὐτῆς, ὅστις καυχᾶται ὅτι διὰ τῆς ἱκανότητός του καὶ τῆς ἐργασίας του κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ κολοσσιαίαν περιουσίαν, τῇ εἶπε. « Παιδί μου, καθὼς φαίνεται δὲν ἔχεις τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας τῶν χρημάτων καὶ τοῦτο μόνον εἰξεύρεις νὰ τὰ σκορπίζῃς ἀλύπητα. Δοκίμασε ὅμως καὶ σὺ ἅπαξ τοὐλάχιστον νὰ κερδίσῃς κἄτι τι διὰ τῆς ἐργασίας του, καὶ ἐγὼ διὰ κάθε πεντάλεπτον ποῦ θὰ κερδίζῃς νὰ σοῦ δίνω ἓν τάλληρον.» Ἡ ἐπίμονος νεᾶνις δὲν ἐπερίμεινε νὰ τῇ ἐπαναλάβῃ τὴν πρότασιν ὁ πατήρ της· ἀντὶ δὲ νὰ νὰ κοπιάσῃ εἰς κατασκευὴν κομψοῦ τινος χειροτεχνήματος, ὅπερ ἐδύνατο κατόπιν νὰ πωλήσῃ, ἠθέλησε ταχέως καὶ ἀκόπως νὰ κερδίσῃ ὅσον ἔνεστι πλείονα χρήματα, καὶ ἐσκέφθη ὅτι ἂν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα εἰργάζετο ἐν τῷ κλωστηρίῳ ἀντὶ τοῦ ἡμερομισθίου ἐκ 360 ἑκατοστῶν τοῦ δολλαρίου, θὰ ἐλάμβανε παρὰ τοῦ πατρός της 360 τάλληρα· δὲν ἐχρειάζετο δὲ πλείονα χρήματα τότε. Ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον· ἤρχισε νὰ ἐργάζηται ἐν τῷ κλωστηρίῳ, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐργασθῇ πλέον τῆς μιᾶς ἡμέρας· τοῦτο μὲν διότι αἱ λοιπαὶ ἐργάτιδες καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐχλεύαζον καὶ ἔσκωπτον αὐτήν, τοῦτο δὲ διότι ὅλη ἡ πόλις συνέρρευσεν εἰς τὸ κλωστήριον ἵνα ἴδῃ ἐργαζομένην ἐν αὐτῷ τὴν θυγατέρα τοῦ πολυταλάντου τραπεζίτου.

Μεγάλην καὶ ἀξιομίμητον καινοτομίαν ἀπεφάσισε νὰ εἰσαγάγῃ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Βρυξελλῶν εἰς τὰ παρθεναγωγεῖα τῆς πόλεως, προσθέσαν εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτῶν καὶ τὴν ὑποχρεωτικὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τῆς μαγειρικῆς καὶ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας. Ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων τούτων ἔσται θεωρητικὴ καὶ πρακτική. Τὰ κοράσια θὰ διδάσκωνται τὴν θρεπτικὴν δύναμιν πάντων τῶν εἰδῶν τῆς τροφῆς, τὴν παρασκευὴν τῶν ἐδεσμάτων, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ τὴν τέχνην τῆς ἀγορᾶς τῶν τροφίμων καὶ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν λογαριασμῶν τῆς οἰκιακῆς δαπάνης. Ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τῶν διδασκαλείων τῶν θηλέων θὰ διδάσκηται καὶ ἡ μαγειρικὴ παρασκευὴ ἐκλεκτῶν ἐδεσμάτων καὶ γλυκισμάτων.

Σουηδός τις μηχανικός, ὀνόματι Shiston, ἐφεῦρεν ἔνδυμα ἄφλεκτον, ἀκίνδυνον καθιστῶν τὴν ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον διαμονὴν τοῦ φοροῦντος αὐτὸ ἐντὸς τῶν φλογῶν. Τὸ ἔνδυμα τοῦτο ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς χιτῶνος φορουμένου κατάσαρκα καὶ κατασκευαζομένου ἐξ ὑφάσματος ἐπικεχρισμένου διὰ κ α ο υ τ σ ο ύ κ, καὶ ἑνὸς ἐπιβλήματος κατασκευαζομένου ἐκ δέρματος ἀσπάλακος· ὅ τε χιτὼν καὶ τὸ ἐπίβλημα συνενοοῦνται μετὰ κράνους, ὁμοίου τῷ κράνει τοῦ σκαφάνδρου, ὅπερ φοροῦσιν οἱ δῦται, καλύπτοντος δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ πυροσβέστου. Διὰ τοῦ κράνους τούτου εἰσέρχεται ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ καὶ ταὐτοχρόνως ὕδωρ πληροῦν τὸν μεταξὺ τῶν δύο φορεμάτων χῶρον καὶ ἐμποδίζον οὕτω τὴν ἀνάφλεξιν αὐτῶν. Ἅπαντα τὰ γενόμενα πειράματα ἐπέτυχον πληρέστατα, ἀποδείξαντα τὴν χρησιμότητα τοῦ πυροσβέστικοῦ τούτου ἐνδύματος.

Μεγίστη εἶναι ἡ ἐτησία αὔξησις τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου ἐν Ἰνδικῇ, σπουδαίους ἐμπνέουσα φόβους εἰς τὰς σιτοφόρους χώρας περὶ ὑποτιμήσεως τῆς ἀξίας τοῦ σίτου. Κατά τινα ἔκθεσιν τοῦ ἐν Βέρνῃ τῆς Ἑλβετίας προξένου τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἀρτίως δημοσιευθεῖσαν, ἐν ἔτει 1881 εἰσήχθησαν εἰς Εὐρώπην ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν 153 575 600 κοιλὰ σίτου, ἐξ ὧν 82550921 ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας· ἀλλ' αὐξανούσης ὁσημέραι τῆς τιμῆς τοῦ σίτου, ἕνεκα τῆς ζητήσεως, ἡ Ἀγγλία ἐμεριμνησεν ὅπως προμηθεύηται τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐτῇ ποσότητα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς κτήσεων. Πρωτίστως δ' ἐπέστησε τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐν Ἰνδικῇ παραγωγήν, ὁπόθεν εἰσήχθησαν εἰς Εὐρώπην καὶ ἰδίως εἰς Ἀγγλίαν ἐν ἔτει 1878-1879 κοιλὰ σίτου 1950125· ἐν ἔτει 1879—1880 κοιλὰ 4,098,360, ἐν ἔτει 1880—1881 κοιλὰ 13 896 166, ἐν ἔτει 1881—1882 κοιλὰ 37 078670. Ἡ αὔξησις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς προστασίας καὶ τῆς ἐνθαρρύνσεως ἣν παρέχει ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις εἰς τὴν καλλιεργίαν τῶν σιτηρῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι μετ' ὀλίγα ἔτη θὰ ἐξάγωνται ἐκ τῆς Ἰνδικῆς 320 ἑκατομμύρια κοιλῶν ἤτοι διπλάσια τῶν εἰσαγωμένων ἄλλοτε εἰς Εὐρώπην ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἀνάπτυξις δὲ τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἡ κατασκευὴ μεγάλου συμπλέγματος σιδηροδρόμων ἐν Ἰνδικῇ θὰ συντελέσῃ εἰς μείζονα ὑποτίμησιν τῆς ἀξίας τοῦ σίτου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ὑπολογίζονται ἐν ὅλῳ εἰς 340 ἑκατομμύρια περίπου, καταναλίσκουσι καθ' ἑκάστην 84 ἑκατομμύρια βελονῶν, ἤτοι μίαν βελόνην περίπου τέσσαρες κάτοικοι. Κατασκευάζονται δ' ἐν Ἀγγλίᾳ μὲν 54 ἑκατομμύρια βελονῶν (ὧν τὰ 37 ἐν μόνῃ τῇ πόλει Βιρμιγκάμῃ), ἐν Γαλλίᾳ 20 καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ 10 ἑκατομμύρια.

Χωρικός, βλέπων ὅτι εἶναι μόνος ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ καὶ ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι ἅμαξαι εἶναι κεναί,

« Νὰ σοῦ 'πῶ, λέγει πρὸς τὸν ἐλάτην, δὲν πειράζει, φεύγω καὶ αὔριο... Γιὰ 'μένα νὰ κάνετε τόσα ἔξοδα!... »

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886.—341